İnsan Hakları İnceleme Raporu

Tahşiye Davalarında Kişi Özgürlüğü ve Adil Yargılanma

Sunan Kuruluş

Security Studies and Rule of Law Association
(SRL Swiss)

Security Studies and Rule of Law Association (SRL Swiss), İsviçre Medeni Kanunu'nun 60–79. maddeleri uyarınca kurulmuş, Cenevre merkezli, kâr amacı gütmeyen ve siyasi nitelik taşımayan bir sivil toplum kuruluşudur. Dernek; insan haklarının korunması, hukukun üstünlüğü ilkelerinin güçlendirilmesi ve güvenlik politikalarının temel haklarla uyumunun değerlendirilmesi alanlarında faaliyet göstermektedir.

31 Ekim 2026

Security Studies and Rule of Law Association, 15 rue des Savoises, 1205 Genève, Switzerland

Web sitesi: www.srlswiss.com • E-posta: info@srlswiss.com

Yönetici özeti

Tahşiye, Mehmet Doğan liderliğinde faaliyet gösteren dinî yapılanmanın adıdır. Savunma, İstanbul Emniyetindeki istihbari çalışmaların 2008'de MİT'ten aktarılan bilgilerle başladığını belirtmektedir. Savcılık soruşturması ve yargısal tedbirlerin ardından Ocak 2010'da grup mensupları gözaltına alınmış, örgüt ve silah suçlarından yargılanmıştır. Bu dava sürerken 2014'te soruşturmayı yürüten polisler ve bazı medya mensupları hakkında iftira, delil üretme ve örgüt suçlamalarıyla yeni bir süreç başlatılmış, sonraki yıllarda mahkûmiyetler verilmiştir. Rapor, soruşturmacılar ve medya mensupları hakkındaki süreçte kişi özgürlüğü ile adil yargılanma güvencelerini incelemektedir.

25 Şubat 2021'de İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 2020/90 E. sayılı davasında sanık S10, tarafsızlığından kuşku duyduğu heyetin değiştirilmesini istemiştir. Başkan Akın Gürlek'in bu talebi örgütsel talimata bağlayan cevabı ve diğer celselerdeki suçlayıcı sorgu dili, tarafsızlık görünümünü zedelemektedir. Tutanak–kayıt çözümü farkları da müdafi yardımının ve usul itirazlarının etkili denetimini güçleştirmektedir.

Teknik delil incelemesi, telefon hatları ile ByLock isimli haberleşme uygulamasındaki kullanıcı hesaplarına ilişkindir. Söz konusu uygulamayı kullanmaya elverişli olmadığı kurumsal cevap ile açığa çıkmış bir telefon cihazı ve bu telefonda kullandığı öne sürülen hesapların kullanıcıya bağlanmasındaki uyuşmazlıklar açıklama gerektirmektedir. Bir adreste bulunan el bombalarının kim tarafından yerleştirildiği konusunda yargılama sonucu kurulan hükümdeki birbirinden farklı üç farklı anlatım ve mühimmatın imhasını yürüten kişilerin dinlenmesi talebinin karşılanmaması da kişisel fiilin ispatı ile delili sınama hakkı bakımından önemlidir.

Tutukluluk kararlarında kaçma ve delile müdahale risklerinin kişiselleştirilmesi incelenmiştir. AİHM, Hidayet Karaca'nın ilk tutuklanmasında makul şüphenin bulunmadığı iddiasını kabul etmemiş; sonraki tutukluluk kararları ve denetimin başka güvenceleri bakımından ihlaller saptamıştır. Bu iki sonuç birbirine karıştırılmamalıdır.

Sürecin siyasi niteliği, yürütmenin suçlayıcı açıklamaları ile yargısal yaptırım ve atamalar birlikte ele alınarak incelenmektedir. 2015'te Metin Özçelik, bir kısım sanıkların tutukluluk incelemesi yapan hâkimlerin reddi yönündeki taleplerini kabul etmiş; Mustafa Başer, Karaca ve polislerin de bulunduğu şüpheliler için tahliye kararı vermiştir. Kararlar uygulanmamış, iki hâkim kısa süre sonra tutuklanmıştır. Buna karşılık soruşturmacıları yargılayan süreçte görev alan Hasan Yılmaz ve Akın Gürlek'in yürütmede üst siyasi görevlere getirilmesi, yargısal faaliyetin siyasi ödüllendirme ve yaptırım düzeni içinde yürütüldüğü kaygısını ağırlaştırmaktadır.

MİT'ten istenen ek bilgilerin gelmemesine ilişkin savunma itirazı, dosyada bulunan 2015 tarihli MİT cevabından ayrı ele alınmıştır. ABD'deki bağlantılı davanın reddi ve konuşmadan suç talimatı çıkarılmasına ilişkin gerekçesi de incelenmiştir. 2025 Yargıtay onaması sekiz kişi hakkındaki örgüt suçu hükümleriyle sınırlıdır; bütün dosyaların sona erdiği anlamına gelmez.

İlgili makamlardan kayıt farklarını gidermeleri, teknik delilleri bağımsız incelemeye açmaları, kişisel sorumluluğu ve tutukluluk gerekçelerini somutlaştırmaları istenmektedir. Yargısal güvenceler, HSK incelemesi ve kanun yolu denetimi güçlendirilmeli; BM, AGİT ve Avrupa Konseyi mekanizmalarından yetkileri doğrultusunda etkin izleme ve değerlendirme talep edilmektedir.

İçindekiler

Yönetici özeti **2**
Kısaltmalar ve okuma anahtarı **4**
1 İncelemenin kapsamı ve belge temeli **6**
1.1 Kişi ve hesap kodları 7
2 İlk soruşturma ve Tahşiye grubunun yargılanması **7**
2.1 İstihbari çalışmaların başlaması 7
2.2 Savcılık soruşturmasına geçiş 8
2.3 Ocak 2010 operasyonu ve ilk tutuklamalar 9
2.4 İddianame ve 2010 yılında başlayan dava 9
2.5 Mahkeme değişiklikleri ve beraatle sonuçlanan aşama 10
3 Polisler ve medya mensupları hakkındaki davaya geçiş **11**
3.1 Tahşiye grubu yargılanırken soruşturmacılara yönelen şikâyetler 11
3.2 Medya yayınlarının ve polis işlemlerinin aynı isnatta birleştirilmesi 11
3.3 2015 yılında açılan dava ve 2017 hükmü 13
3.4 Bozma sonrası ve birleşen dava 14
3.5 Dava ve dosya haritası 15
4 Adil yargılanma hakkına ilişkin sorunlar **16**
4.1 Bağımsız ve tarafsız mahkeme 16
4.1.1 Görev zinciri ve farklılaşan sonuçlar 17
4.1.2 Duruşmalardaki tarafsızlık görünümü 2020–2021 19
4.1.3 Akın Gürlek'in yürütmeye geçişi ve nesnel tarafsızlık 21
4.1.4 Bağımsızlık güvenceleri bakımından sonuç 23
4.2 Duruşmaya katılım, müdafi yardımı ve tutanaklar 23
4.2.1 Aynı celse için SEGBİS çözümü ile resmî zabıt karşılaştırması 24
4.2.2 Müdafi yardımının sorgu sırasındaki etkisi 25
4.2.3 Sanığın duruşmaya katılma talebine verilen cevap 26
4.3 Bir talimat celsesindeki tanığın sorgulanması 27
4.4 Gerekçeli karar ve kanun yolu denetimi 27
4.4.1 İddia makamının ve mahkemelerin karşı gerekçeleri 30
4.5 Kamu açıklamaları ve basın anlatısının izlenmesi 31
5 Tutuklama ve etkili yargısal denetim **32**
5.1 Karaca kararının kapsamı 32
5.2 İlk özgürlükten yoksun bırakma işlemleri: Temmuz 2015 33
5.3 Devam kararları ve itiraz incelemesi 33
6 Delillerin güvenilirliği ve savunmanın denetim imkânı **35**
6.1 İncelenen HTS kayıtları ve buluşma çıkarımı 35
6.1.1 Sorguda buluşma varsayımı 36
6.2 Mühimmatın kaynağı ve delilin korunması 37
6.3 Bir sanığa atfedilen iki ByLock hesabının incelenmesi 40
6.3.1 Mevcut belgeler üzerinden dijital delilin karşılaştırılması 41
6.4 Belge aidiyetine ilişkin uzman incelemesi 43
7 Kanunilik ve kişisel ceza sorumluluğu **43**
7.1 Görev bilgisi ile suç bilgisi arasındaki fark 44
8 Sonuç ve uluslararası izleme için öneriler **45**
8.1 Belge kapsamıyla sınırlı sonuçlar 45
8.2 Türkiye makamlarına yönelik öneriler 46
8.3 Uluslararası muhataplar ve mekanizmalar 47
9 Ekler dizini **48**
10 Uluslararası kaynaklar ve içtihat **50**
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları 50
Uluslararası kuruluşların rapor ve ilkeleri 51
Teknik kaynaklar ve resmî kayıtlar 51

Kısaltmalar ve okuma anahtarı

Kurumlar ve yargısal kısaltmalar

ACM: Ağır Ceza Mahkemesi.

AGİT: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı.

AİHM / ECHR: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; ECHR, Mahkemenin İngilizce kısaltmasıdır.

AİHS: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

AK Parti: Adalet ve Kalkınma Partisi.

AYM: Anayasa Mahkemesi.

BAM: Bölge Adliye Mahkemesi; istinaf incelemesini yapan mahkeme.

BD: Büyük Daire; AİHM karar künyelerinde kullanılır.

BM: Birleşmiş Milletler.

BTK: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu.

CD / CGK: Ceza Dairesi / Ceza Genel Kurulu; Yargıtay karar künyelerinde kullanılır.

CMK: Ceza Muhakemesi Kanunu.

FETÖ/PDY: Fetullahçı Terör Örgütü / Paralel Devlet Yapılanması; Türk yargı makamlarının kullandığı adlandırma.

HAGB: Hükmün açıklanmasının geri bırakılması.

HSK: Hâkimler ve Savcılar Kurulu.

MİT: Millî İstihbarat Teşkilatı.

ODIHR: AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi.

OHCHR: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği.

SRL Swiss: Security Studies and Rule of Law Association; raporu sunan kuruluş.

TEM: Terörle Mücadele; ilgili emniyet şubesini belirtir.

TÜGİK: Türkiye Genç İşadamları Konfederasyonu; raporda resmî açıklamanın yapıldığı kabulün bağlamında geçer.

UNODC: Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi.

Teknik terimler ve atıf işaretleri

CGNAT: Carrier Grade Network Address Translation; internet bağlantısında paylaşılan dış IP adreslerinin kullanıcı bağlantılarıyla eşleştirilmesine ilişkin kayıtlar bağlamında kullanılır.

GSM: Mobil haberleşme sistemi; raporda telefon hattı ve baz istasyonu verileri bağlamındadır.

Telefon hattı: Bir GSM aboneliğine bağlı telefon numarası ve bağlantı kaydı. Aynı cihazın, hattın ve ByLock hesabının aynı kişi tarafından kullanıldığı ayrıca eşleştirilmelidir.

HTS: Historical Traffic Search; iletişim trafik kayıtları. Görüşmenin zamanı, süresi ve baz bilgisi gibi verileri içerir; konuşmanın içeriğiyle aynı şey değildir.

HUDOC: AİHM kararlarının ve ilgili belgelerin yayımlandığı veri tabanı.

IMEI: Mobil cihazın uluslararası kimlik numarası; cihaz eşleştirmesinde kullanılır.

IP: İnternet protokolü adresi; ağ bağlantısının adres bilgisidir.

PDF / UDF: PDF, taşınabilir belge biçimi; UDF, UYAP belge biçimidir. Ek 38'de UDF asılları ve PDF okuma nüshası birlikte bulunur.

SEGBİS: Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi; uzaktan duruşma katılımında kullanılır. "Çözüm", kaydın yazıya aktarılmış metnidir.

User ID: Kullanıcı kimlik numarası; uygulamadaki hesap tanımlayıcısıdır.

Ham veri: Bir sistemin ürettiği kaynak kayıt; bu rapor bakımından yeniden işlenmemiş ve analiz edilmemiş veridir. Sonradan hazırlanan kullanıcı listesi veya analiz raporuyla aynı şey değildir.

UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

E. / K. / D.İş: Esas / Karar / Değişik İş. 2021/123 E., dosyanın 2021 yılı esas kaydını; 2022/172 K., 2022 yılı karar kaydını belirtir.

B. No. / m. / s.: Başvuru numarası / madde / sayfa. "§" paragrafı, "§§" birden fazla paragrafı gösterir.

CM/Rec ve CCPR/C/GC: Sırasıyla Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tavsiye kararları ve BM İnsan Hakları Komitesi genel yorumları için kullanılan belge kodlarıdır.

Ek 01–42 / E33: Ek numaraları raporun kaynak belgelerini gösterir. [E33-7–9], Ek 33'ün 7, 8 ve 9 numaralı kaynaklarıdır; raporun 7–9 numaralı dipnotları değildir.

S01–S13 / M01: S kodları sanıkları, M01 bir müdafii belirtir. Aynı kod metin, tablo ve dipnotlarda aynı kişiyi gösterir.

Hâkimin veya heyetin reddi: Tarafsızlığı konusunda kuşku doğuran nedenlerle ilgili hâkimin ya da heyetin davadan çekilmesinin ve başka hâkimlerce yargılama yapılmasının istenmesi. "Duruşmaya katılma", sanığın kendi yargılamasında bulunmasıdır; mağdurun davaya katılan sıfatıyla kabulüyle karıştırılmamalıdır.

Hesap A / Hesap B: Bir sanığa atfedilen iki ByLock kullanıcı hesabının kodlarıdır; banka hesabı veya telefon numarası değildir. Kullanıcı hesabı uygulamaya, telefon hattı GSM aboneliğine ilişkindir.

PDF s. / basılı s.: Dosyanın fiziksel sayfası / belgenin kendi sayfa numarası. Kapak ve ekler nedeniyle numaralar örtüşmeyebilir.

1 İncelemenin kapsamı ve belge temeli

İnceleme; iddianameler, 2015–2025 dönemindeki gerekçeli karar ve ilamlar, kolluk ve savcılık evrakı, teknik kurum cevapları, duruşma belgeleri ile savunma ve başvuru dilekçelerine dayanmaktadır. Ek 10–20 ve 39–41, sunulan dosyalardan ayrılan evrak suretleridir. Ek 21 basın kayıtlarını; Ek 33 ve 42 rapor için hazırlanmış analizleri içerir. Bu analizler birincil belgelerin yerine geçmez. “PDF s.” fiziksel sayfayı, “basılı s.” belgenin kendi numarasını gösterir. Dilekçe ekindeki resmî yazı, savunma yorumundan ayrı değerlendirilmiştir.

25 Şubat 2021 celsesine ait kayıt çözümünün mahkeme görevlendirmesiyle hazırlandığı, 3 Mart 2021 tarihli inceleme ve teslim tutanağı ile bilirkişinin 8 Mart 2021 tarihli üst yazısında belgelenmektedir.[1] Ek 38, 25 Eylül 2020–21 Ocak 2022 arasındaki on bir celse tarihine ait duruşma evrakını içermektedir. Bunların sekizinde tutanaktan ayrı bir kayıt çözümü vardır. 25 Eylül 2020 tarihli iki dosya ile 27 Nisan 2021 tarihli zabıt ve çözüm başlıklı dosyalar aynı metnin tekrarlarıdır. Bu nedenle 27 Nisan belgesi ayrı bir kayıt çözümü olarak sayılmamıştır. İnceleme, mevcut tutanaklarla yazılı kayıt çözümlerinin karşılaştırılmasına dayanmaktadır; özgün ses ve görüntüler yeniden çözümlenmemiştir.[2]

Dijital incelemede “hat”, cep telefonu numarasına bağlı GSM aboneliğini; “hesap”, ByLock uygulamasındaki kullanıcı kimliğini ifade eder. İki telefon hattı ile Hesap A ve Hesap B olarak kodlanan iki ByLock hesabı aynı şey değildir. Ham veri, kurumun veya sistemin ürettiği, rapor için yeniden işlenmemiş ve analiz edilmemiş kaynak kayıttır. Bu inceleme bu kayıtları yeniden çözümlememiş, kurum yazıları ile mevcut teknik rapor ve savunmaları karşılaştırmıştır. Ayrıntılı örnekler bir sanığın hat ve hesaplarına, başka bir sanığın baz kaydı sorgusuna ve tek bir talimat celsesindeki tanığa ilişkindir.

Kurum yazıları ve kayıtlar arasında doğrudan görülen uyuşmazlıklar belge bulgusudur; bunların nedeni veya kastî tahrifatla açıklanması ayrıca kanıt gerektirir. Belgelendirme, neden ve hukuki sonuç birbirinden ayrılmıştır. Bağımsız uzman değerlendirmesinde özgün metin, uzmanlık, veri, yöntem ve somut dosya bağlantısı esas alınmıştır.

Uluslararası raporlar kurumsal bağlamı, içtihat ise hukuki ölçütleri açıklamaktadır. İddia makamının ve devletin karşı görüşleri iddianameler, ulusal mahkeme gerekçeleri ve ilgili AİHM kararlarındaki savunmalar üzerinden

1 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 3 Mart 2021, 2020/90 E., bilirkişi inceleme ve teslim tutanağı, Ek 28; 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve çözüm, Ek 11.
2 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 2020/90 E., 25.09.2020–21.01.2022 tarihli UDF belgeleri (Ek 38, okuma nüshası ve özgün arşiv); belge ve mükerrerlik dökümü: Ek 42, bölümler 1 ve 3.

incelenmiştir. Tam metni bulunmayan karara ilişkin aktarım, kararın bütünü incelenmiş gibi kullanılmamıştır.

1.1 Kişi ve hesap kodları

Duruşma ve teknik delil örneklerindeki kişiler S01–S13, bir müdafi M01; teknik hesaplar Hesap A/B kodlarıyla gösterilmiştir. Bu, tam anonimleştirme değil, ana metindeki doğrudan kişi bilgilerini azaltan kodlamadır: kaynak ekleriyle eşleştirme mümkündür. Yayımlanmış karar adları ve kurumsal görev zincirindeki kamu görevlilerinin adları, inceleme ve kaynak takibi için korunmuştur.

2 İlk soruşturma ve Tahşiye grubunun yargılanması

Tahşiye, Mehmet Doğan liderliğinde faaliyet gösteren dinî yapılanmadır. Savunma, 2008'de MİT'ten İstanbul Emniyetine aktarılan bilgiler üzerine istihbari çalışmanın başladığını; sonradan savcılık soruşturması, iletişimin denetlenmesi ve izleme kararlarıyla adli sürece geçildiğini belirtmektedir. Ocak 2010 operasyonunda grup mensupları gözaltına alınmış ve örgüt ile silah suçlarından yargılanmıştır. Rapor bu süreci "Tahşiye grubu hakkındaki dava", polisler ve bazı medya mensuplarına karşı 2014'te başlatılan süreci ise "soruşturmacılar ve medya mensupları hakkındaki dava" olarak adlandırmaktadır. İki davanın tarafları ve isnatları farklıdır: birinde grup mensuplarına yöneltilen suçlamalar, diğerinde bu kişilere suç isnat eden soruşturmacıların hukuka aykırı delil ürettiği iddiası yargılanmıştır.

2.1 İstihbari çalışmaların başlaması

İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şubesinin Tahşiye grubuna ilişkin çalışmaları 2008'in üçüncü çeyreğinde başlamıştır. Savunma bu başlangıcı MİT'ten gelen sözlü bilgi aktarımıyla açıklamaktadır. Dosyadaki 31 Ağustos 2008 tarihli dinleme kararı kaydı ile 3 Aralık 2008 tarihli dağıtım yazısı, 2009 ilkbaharındaki konuşma ve yayınlardan önce istihbari çalışmanın mevcut olduğunu göstermektedir. MİT'in 5 Mart 2009 tarihli yazısı ise grup hakkında Genelkurmay Başkanlığına iletilen değerlendirmeleri içermektedir. 2008'de sözlü paylaşım yapıldığı beyanı ile 2009 tarihli yazılı belgenin tarihi ve muhatabı ayrı olgulardır.[3]

MİT kaynaklı bilgilerin kapsamı ve Emniyetle paylaşımı, yargılamada savunmanın açıklığa kavuşturulmasını istediği temel konulardandır. Savunma, mahkemenin

3 İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğü, 16 Şubat 2010 tarihli iletişim kayıtları imha tutanağı, 31 Ağustos 2008 tarihli dinleme kararı kaydı (Ek 06 içinde, nüsha s.253); Erzincan İl Emniyet Müdürlüğü, 19 Aralık 2008 tarihli istihbarat yazısı (Ek 06 içinde, nüsha s.246–252); MİT Müsteşarlığı, 28 Nisan 2015 tarihli cevap yazısı, 5 Mart 2009 tarihli yazıya ilişkin açıklamalar (Ek 06 içinde, nüsha s.245)

MİT'ten istediği ek bilgilere cevap gelmediğini ve 22 Eylül 2017 tarihli 108. celsenin 9 numaralı ara kararıyla beklenen yazıların cevaplarından vazgeçildiğini kaydetmektedir. Bu itiraz, dosyada hiçbir MİT yazısı bulunmadığı anlamına gelmez: 28 Nisan 2015 tarihli kurum cevabı dosyadadır; yakın tarihte Emniyete yazılmış yazı bulunmadığını bildirmekte ve 5 Mart 2009 yazısının Genelkurmaya gönderildiğini açıklamaktadır. Cevapsız kaldığı belirtilen ek sorular ile bu mevcut cevap ayrılmadan, kurumlar arası bilgi akışının araştırıldığı veya hiç bilgi paylaşılmadığı sonucuna varılamaz.[4]

Önleme amaçlı dinleme ve fiziki takip sonucunda elde edilen bilgiler, 3 Aralık 2008 tarihli yazıyla İstihbarat Daire Başkanlığına ve ilgili on iki ilin istihbarat birimlerine gönderilmiştir. Bu aşamada diğer illerdeki faaliyetlerin ve bağlantıların belirlenmesi, eldeki bilgilerin karşılaştırılması ve istihbari değerlendirmenin geliştirilmesi amaçlanmıştır.[5]

2.2 Savcılık soruşturmasına geçiş

İstihbarat Şubesi, 29 Nisan 2009 tarihli yazıyla bilgileri İstanbul Terörle Mücadele Şubesine iletmiştir. TEM Şubesi 4 Mayıs 2009'da savcılığa bildirimde bulunmuş, İstanbul Cumhuriyet Savcılığı 5 Mayıs 2009'da 2009/1016 soruşturma sayılı dosyayı açmıştır. Böylece önleme amaçlı çalışmayı izleyen adli süreç başlamıştır. İstihbarat birimi bilgi toplamış ve iletmiş; adli kolluk savcılığa bildirimde bulunmuş; savcılık soruşturmayı açarak adli işlemleri yürütmüştür.[6]

Adli soruşturmada mahkeme kararlarına dayalı iletişim denetimi ve teknik takip tedbirleri uygulanmıştır. 2015 iddianamesinin işlem dökümü, 66 şüpheliye ait 97 telefon hattını, 15 şüphelinin 19 elektronik posta adresini ve 64 şüpheli hakkında teknik araçlarla izleme kararlarını belirtmektedir. Bu döküm tedbirlerin kapsamını gösterir; tedbirlerin amacı ve uygulanışının hukuka uygunluğu sonraki davanın tartışma konusudur.[7]

Ocak 2010 tarihli planlı istihbarat operasyonu onay yazışmaları, İstanbul Emniyet Müdürlüğü, İstihbarat Daire Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü arasındaki idari onay zincirini ortaya koymaktadır. Çalışmanın kurumsal zemini ve görev

4 22.09.2021 tarihli savunma, Ek 06, PDF s.80–88, özellikle s.88 ve oradaki dn.141: 22.09.2017 tarihli 108. celse, 9 numaralı ara karar aktarımı. MİT Müsteşarlığının 28.04.2015 tarihli cevabının sureti: Ek 06, PDF s.245. Sözlü aktarım beyanı ve 2008 tedbir kaydı: aynı ek, s.27–29, 88 ve 253. Cevapsızlık bilgisi savunmanın işlem aktarımına dayanmaktadır.

5 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2015/2872 iddianame (Ek 31), PDF s.8–12, 100 ve 219–225: 03.12.2008 tarihli kurumlar arası yazışma ile 29.04.2009 tarihli iletimin aktarımı; ilk soruşturma fezlekesi Ek 29, PDF s.1–3. Belge tarihleri ile iddianamenin suç amacı değerlendirmesi ayrılmıştır.

6 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2015/2872 iddianame (Ek 31), PDF s.34: 66 şüpheli, 97 hat, 15 şüphelinin 19 e-posta adresi ve 64 kişi hakkında teknik araçlarla izleme dökümü. Bu atıf, iddianamenin tedbirleri aktaran kısmınadır.

7 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2015/2872 iddianame (Ek 31), PDF s.34; mahkeme tedbirlerinin tarih ve kapsam dökümü. Soruşturmanın kurumsal başlangıcı için Ek 29, PDF s.1–3 ve Ek 25, başlık ve olay anlatımı.

dağılımı, sonraki yargılamada kamu görevlilerinin hangi işlemden sorumlu tutulabileceği bakımından dosyanın temel unsurlarındandır.[8]

2.3 Ocak 2010 operasyonu ve ilk tutuklamalar

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, savcılığın talebi üzerine 21 Ocak 2010'da 32 kişi hakkında yakalama ve 38 adreste arama ile el koyma kararı vermiştir. 22 Ocak 2010'da İstanbul merkezli sekiz ilde yapılan operasyonda 31 kişi gözaltına alınmıştır. On üç kişi savcılıkta, sekiz kişi mahkemede serbest bırakılmış, on kişi tutuklanmıştır. İddianamenin başlık sayfasında Mehmet Doğan'ın gözaltına alınması 22 Ocak, tutuklanması 25 Ocak 2010 olarak kaydedilmiştir.[9]

Aramalarda ele geçirilen silah ve patlayıcı maddeler ilk davada örgüt ve silah suçlarının delilleri arasında değerlendirilmiştir. Özellikle bir adreste bulunan mühimmat, sonraki davada polisler tarafından yerleştirildiği suçlamasının konusu olmuştur. Böylece Tahşiye grubu hakkındaki davanın maddi delili, soruşturmacılar ve medya mensupları hakkındaki davada delil üretme suçlamasının merkezine yerleşmiştir. Sonraki yargılamada açıklanması gereken mesele mühimmatın varlığının yanı sıra kaynağı, adrese gelişi, muhafazası ve bu süreçteki somut fiillerdir.[10]

2.4 İddiname ve 2010 yılında başlayan dava

12 Mayıs 2010 tarihli iddianameyle açılan dava İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 2010/123 esasına kaydedilmiştir. Suçlamalar silahlı terör örgütü kurma, yönetme veya üyelik ile silah ve tehlikeli maddeleri izinsiz bulundurma fiillerini kapsamaktadır. Böylece istihbari araştırmayla başlayan süreç, örgütün niteliği ve ele geçirilen materyallerin aidiyetinin yargılandığı bir ceza davasına dönüşmüştür.[11]

İlk duruşma 27 Eylül 2010'da yapılmıştır. Tutuklu sanıklardan beşi bu duruşmada, dördü 20 Mayıs 2011'deki dördüncü duruşmada, kalan bir kişi ise 16 Eylül 2011'deki beşinci duruşmada tahliye edilmiştir. Eylül 2011 itibarıyla dosyada tutuklu sanık kalmamış, yargılama tutuksuz devam etmiştir.[12]

---

8 İstanbul Emniyet Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğünün Ocak 2010 tarihli planlı istihbarat operasyonu onay yazışmaları (Ek 16)
9 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 12.05.2010, 2010/323 iddianame (Ek 25), başlık ve operasyon/arama bölümleri; 25.01.2010 fezleke (Ek 29), PDF s.1–10; başlık sureti Ek 15. Gözaltı ve tutuklama tarihleri kişi bazındaki kayıtlarla birlikte okunmuştur.
10 İlk iddianame Ek 25 ve fezleke Ek 29, arama ve el koyma bölümleri; ilk hüküm Ek 26, PDF s.46–54; sonraki isnat bakımından Ek 31, PDF s.34 ve ilgili gerekçe bölümleri. Ele geçen eşya ile belirli kişiye isnat edilen yerleştirme fiili ayrılmıştır.
11 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 12.05.2010, 2009/1016 soruşturma, 2010/323 iddianame (Ek 25), başlık ve sevk bölümleri; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 2010/123 E. (Ek 17).
12 Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 15.12.2015, 2015/264 E., 2015/417 K. (Ek 26), yargılama ve tahliye kayıtları; 2010–2011 duruşma tarihlerinin savunmadaki dökümü Ek 06, PDF s.35.

6 Haziran 2012 tarihli sekizinci celsede Cumhuriyet savcısı esas hakkındaki mütalaasını açıklamıştır. Bazı sanıklar hakkında beraat, Mehmet Doğan ile belirli diğer sanıklar hakkında ise örgüt, silah ve patlayıcı madde suçlarından cezalandırma talep edilmiştir. Duruşma tutanağı, davanın bu aşamasında suçlamaların sanıklar ve fiiller bakımından farklılaştırıldığını göstermektedir.[13]

2.5 Mahkeme değişiklikleri ve beraatle sonuçlanan aşama

21 Ocak 2014 tarihli celsede esas hakkındaki mütalaa tekrarlanmıştır. Özel yetkili mahkemelerin kaldırılmasının ardından 11 Mart 2014'te görevsizlik kararı verilmiş; dosyanın gönderildiği İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi de 12 Mayıs 2014'te yetkisizlik kararı vermiştir. İlk dava daha sonra Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesinde görülmüştür. Polisler hakkındaki yeni soruşturma bu mahkeme değişiklikleri sürerken başlamıştır.[14]

Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 15 Aralık 2015 tarihli, 2015/264 E., 2015/417 K. sayılı kararıyla örgüt suçlamaları yönünden beraat kararı verilmiştir. Aynı karar, farklı yerlerde ele geçirilen silah, fişek ve yasak aletler bakımından ayrı sonuçlar içermektedir. Bu nedenle ilk dava, bütün kişiler ve suçlar yönünden tek bir beraat veya mahkûmiyet sonucu olarak özetlenemez.[15]

Hükmün 2 ve 3 numaralı bentlerinde örgüt suçlarından beraat ile tartışmalı adresteki patlayıcı maddelere ilişkin beraatler ayrı kurulmuştur. Silah ve tehlikeli madde beraatlerinde delil yetersizliği yanında aramanın CMK m.119/4'e aykırılığına dayanılmıştır. Buna karşılık 4–7 numaralı bentlerde başka kişilerden elde edilen kama, muşta ve hançer, 58 tabanca fişeği, bir tabanca ve 25 fişek ile bir başka tabanca ve fişek grubu bakımından cezalar belirlenmiş ve hükmün açıklanması geri bırakılmıştır. Bu eşyalar, Bölüm 6.2'deki el bombası yerleştirme isnadının konusu olan materyalle özdeş değildir.[16]

14 Kasım 2016 tarihli, 2016/5932 E., 2016/5637 K. sayılı Yargıtay ilamı ise örgüt beraatinin esasını yeniden inceleyen bir onama değildir. İlam, davaya katılmak isteyen kişilerin suçtan doğrudan zarar görmedikleri gerekçesiyle katılma istemlerinin reddini ve buna bağlı temyiz sonucunu ele almaktadır. Bu belgeden

13 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 06.06.2012, 2010/123 E., 8. celse tutanağı (Ek 17); İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, aynı tarihli esas hakkında mütalaa (Ek 30), PDF s.1–7.
14 Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 15.12.2015, 2015/264 E., 2015/417 K. (Ek 26), yargılama safahatı; mahkeme değişikliklerinin savunmadaki tarih dökümü Ek 06, PDF s.35–37.
15 Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 15.12.2015, 2015/264 E., 2015/417 K. (Ek 26), PDF s.53–55. Örgüt beraatleri, silah hükümleri ve HAGB kararları ayrı bentlerdedir. 2016 ilamının konusu sonraki paragrafta ayrıca açıklanmıştır.
16 Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 15.12.2015, 2015/264 E., 2015/417 K. (Ek 26), PDF s.53–54, hüküm bentleri 2–7; tartışmalı adresteki patlayıcılar ile diğer yerlerden elde edilen eşya ayrımı.

bütün beraat ve silah hükümlerinin kesinleşme tarihleri çıkarılamaz; bu husus için ilgili hükümlere ait kesinleşme şerhleri gerekir.[17]

Tahşiye grubu hakkındaki davanın seyri; 2008'de başlayan önleyici istihbarat faaliyeti, Mayıs 2009'da açılan savcılık soruşturması, Ocak 2010 operasyonu ve 2010–2015 dönemindeki yargılama olarak özetlenebilir. Sonraki davada aynı işlemler, görev yetkisinin kötüye kullanılması ve gerçeğe aykırı delil üretilmesi suçlamaları altında yeniden ele alınmıştır. Bu yeniden değerlendirme, her işlemin kurumsal dayanağının ve suçlama ile somut fiil arasındaki bağın açıklanmasını gerekli kılmaktadır.

3 Polisler ve medya mensupları hakkındaki davaya geçiş

3.1 Tahşiye grubu yargılanırken soruşturmacılara yönelen şikâyetler

17 ve 25 Aralık 2013 soruşturmaları sonrasındaki siyasi çatışma döneminde Tahşiye dosyası yeniden kamuoyunun gündemine taşınmıştır. 23 Mart 2014 tarihli A Haber ve Odatv yayınları, Sabah kaynaklı haberi aktararak ilk soruşturmayı "kumpas" çerçevesinde sunmuştur. Aralık 2014'te bazı yayınlar, polislerin mühimmat yerleştirdiği suçlamasını kesin olay anlatımıyla işlemiştir. Böylece ilk davanın 15 Aralık 2015 tarihli kararından önce, soruşturmayı yürütenler hakkında kamuoyu önünde suçlayıcı bir anlatı yayımlanmıştır. İddia nitelemesini koruyan ve karşı açıklamalara da yer veren dönem haberleri ise basındaki yaklaşımın tek tip olmadığını göstermektedir.[18]

Tahşiye grubu hakkındaki davanın sanıklarından Mehmet Nuri Turan'ın 16 Mayıs 2014'te 155 Polis İhbar Hattına gönderdiği elektronik postayı, 31 Mayıs 2014'te alınan bilgi alma tutanağı izlemiştir. TEM Şubesi 13 Ekim 2014'te ihbarı, ilgili tutanakları, televizyon dizisi ve konuşma çözümlerini savcılığa göndermiştir. Aynı gün örgüt üyeliği, iftira ve resmî belgede sahtecilik suçları bakımından soruşturma başlatılmıştır. Böylece Tahşiye grubu hakkındaki davada yürütülen soruşturma işlemleri soruşturmacılar ve medya mensupları hakkındaki davanın suç isnatlarına dönüşmüştür.[19]

3.2 Medya yayınlarının ve polis işlemlerinin aynı isnatta birleştirilmesi

İddia makamı, Fethullah Gülen'in 6 Nisan 2009 tarihli konuşmasını, televizyon yayınlarını ve polis işlemlerini ortak bir örgütsel yönlendirme içinde ele almıştır.

17 Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 14.11.2016, 2016/5932 E., 2016/5637 K.; tam iki sayfalık suret Ek 06, PDF s.231–232. Kararın konusu katılma talebi ve buna bağlı temyiz istemidir. İlk hüküm: Ek 26, PDF s.53–55.
18 Dönem basınında Tahşiye anlatısı, 23 Mart–16 Aralık 2014, açık kaynak haber künyeleri ve kısa alıntılar (Ek 21), kaynak 1–6
19 İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 13 Ekim 2014 tarihli soruşturma talebi, 2014/133596 sayılı soruşturma (Ek 06 içinde, nüsha s.258–260)

İddianın karşısındaki kronoloji itirazı, istihbari çalışmanın 2008'de mevcut olması ve adli soruşturmanın Mayıs 2009'da savcılıkça açılmasıdır. Erken tarihli çalışma, sonraki bir hukuka aykırı yönlendirme ihtimalini kendiliğinden dışlamaz. Hak incelemesinin konusu, mahkemenin bu itiraza cevap verip vermediği ve medya yayını, belirli görev işlemi ve isnat edilen suç arasındaki bağı somut delillerle açıklayıp açıklamadığıdır.[20]

Aynı konuşma ve televizyon yayınları, Tahşiye grubu mensuplarının ABD'de Gülen aleyhine açtığı Ates ve diğerleri/Gulen davasında da tartışılmıştır. Pennsylvania Orta Bölge Federal Mahkemesi, 29 Haziran 2016'da davayı reddetmiştir. Mahkeme, konuşmada belirli eylemler için doğrudan talimat bulunmadığını ve konuşma, yayınlar ile Türkiye'deki işlemler arasında ileri sürülen nedenselliğin spekülatif kaldığını belirtmiştir. Ret, ABD yargı yetkisinin ülke dışı olaylara uygulanması ve yabancı devletin işlemlerini yargılamama ilkesi bağlamındadır. Bu sonuç Türkiye'deki sanıklar hakkında beraat değildir; buna karşılık aynı konuşmadan somut suç talimatı çıkarılmasının ayrıca kanıtlanması gerektiğini gösteren karşılaştırmalı bir yargısal değerlendirmedir.[21]

Savcılığın 25 Kasım 2014 tarihli müzekkeresi, ilk davanın dosya örneğinin Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesinden istendiğini göstermektedir. 13 Aralık 2014'te soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması talep edilmiş ve İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğince 2014/3044 değişik iş sayılı karar verilmiştir. Bu işlemler, ilk davanın delillerinin ikinci soruşturmanın malzemesi hâline gelişini ve savunmanın bu yeni dosyaya erişiminin sınırlandırılmasını belgelemektedir.[22]

14 Aralık 2014'te polisler ve medya mensuplarına yönelik operasyon yapılmıştır. Gözaltı ve tutuklama işlemleriyle başlayan bu aşama, uluslararası insan hakları denetimine de konu olmuştur. Bu aşamadaki tutukluluk işlemleri, medya sanığı Hidayet Karaca'nın başvurusu üzerine AİHM incelemesine konu olmuştur. Kararın kişi ve madde bakımından kapsamı Bölüm 5'te ele alınmaktadır.

Aralık 2014 işlemlerini Temmuz 2015'te aynı soruşturma bağlantısındaki yeni özgürlükten yoksun bırakma işlemleri izlemiştir. Ek 40'ta, bir şüphelinin 10 Temmuz'da kendiliğinden emniyete başvurması ve gözaltı talimatı; 11 Temmuz'da iki kişinin kanuni sürenin aşılması nedeniyle salıverilmesi; incelenen

20 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi, 2015/281 E., 2 Kasım 2017 (Ek 02), nüsha s.10–15; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan savunma dilekçesi ve ekleri, 2020/90 E., 22 Eylül 2021 (Ek 06), nüsha s.84–89

21 ABD Pennsylvania Orta Bölge Federal Mahkemesi, Ates et al. v. Gulen et al., No.3:15-cv-02354, 29.06.2016, Doc.55, özellikle s.27–32 ve 35–39. Mahkemenin gerekçeli kararı: https://cases.justia.com/federal/district-courts/pennsylvania/pamdce/3%3A2015cv02354/105471/55/0.pdf .

22 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesine gönderdiği 25 Kasım 2014 tarihli dosya örneği isteme müzekkeresi, 2014/133596 soruşturma (Ek 18); İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 13 Aralık 2014 tarihli kısıtlama kararı, 2014/3044 D. İş (Ek 19); İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 13 Aralık 2014 tarihli kısıtlama kararı talebi, 2014/133596 soruşturma (Ek 20)

kişi yönünden 15 Temmuz'da tutuklama kararı bulunmaktadır. Bu evrak belirli kişilerin işlem dizisini gösterir; operasyonun bütün kişiler bakımından eksiksiz dökümü değildir. Kişi bazındaki değerlendirme Bölüm 5.2'dedir.[23]

3.3 2015 yılında açılan dava ve 2017 hükmü

Polisler ve bazı medya mensupları, Gülen hareketinin Türk yargı makamlarınca FETÖ/PDY olarak adlandırılan yapılanması kapsamında, Tahşiye grubuna gerçeğe aykırı delillerle suç isnat etmekle suçlanmıştır. Örgüt kurma veya yönetme, üyelik, örgüt adına suç işleme, iftira ve resmî belgede sahtecilik suçlamaları kişi ve dosya aşamasına göre ayrılmaktadır.[24, 25]

Polisler ve medya mensupları hakkındaki iddianame 2 Ekim 2015'te kabul edilmiş, dava İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 2015/281 esasına kaydedilmiştir. İlk duruşma 22 Aralık 2015 için belirlenmiştir. Grup mensuplarının ilk davadaki örgüt suçlarından beraati ise bundan bir hafta önce, 15 Aralık 2015'te gerçekleşmiştir. Tahşiye grubu hakkındaki davanın delil değerlendirmesi ile soruşturmacılar ve medya mensupları hakkındaki davadaki suçlamalar aynı dönemde birbirini etkileyen iki yargılama alanı hâline gelmiştir.[26]

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 3 Kasım 2017'de 2015/281 E., 2017/172 K. sayılı hükmünü vermiştir. Hükme karşı yapılan istinaf başvurularında kişisel iştirak, mühimmatın kaynağı, iletişim kayıtları, tanıklar ve yargılama usulü tartışılmıştır. Sonraki kanun yolu aşamasında İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesinin 2018/707 E., 2018/1102 K. sayılı kararı ve 3 Ekim 2018 tarihli ek kararı bulunmaktadır.[27]

Ana davada 33 sanık yargılanmış, iki sanığın dosyası ayrılmıştır. 3 Kasım 2017'de Karaca'ya 31 yıl 6 ay; bir eski emniyet yöneticisine 16 yıl 6 ay; üç eski emniyet yöneticisine 25 yıl 6'şar ay hapis verilmiştir. Diğer sanıklarda farklı mahkûmiyet ve bazı suçlardan beraat sonuçları vardır. Sayılar ana davaya aittir.[28]

---

23 10–15.07.2015 tarihli kolluk, savcılık, sorgu ve tutuklama evrakı, Ek 40, PDF s.1–9; kaynak başvuru paketi Ek 36, PDF s.27–35.
24 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2015/2872 iddianame (Ek 31), soruşturma ve işlem safahatı; Karaca/Türkiye, 25285/15, 20.06.2023, olaylar bölümü ve §141. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225310
25 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2014/133596 soruşturma, 2015/34757 esas, 2015/2872 iddianame (Ek 31); 2015/90707 soruşturma, 2020/26798 esas, 2020/6495 iddianame (Ek 32), iddianamelerin başlık, suçlama ve sevk bölümleri. İddianameler suçlamayı gösterir; isnatların doğruluğuna ilişkin bağımsız tespit değildir.
26 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 03.11.2017, 2015/281 E., 2017/172 K. (Ek 22), PDF s.22: iddianamenin 02.10.2015 tarihinde kabulü kaydı; ilk celse kaydı ve savunma aktarımı Ek 04. Ek 26'daki ilk dava hükmü 15.12.2015 tarihlidir.
27 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 03.11.2017, 2015/281 E., 2017/172 K. (Ek 22); İstanbul BAM 3. Ceza Dairesi, 21.09.2018, 2018/707 E., 2018/1102 K. ve 03.10.2018 tarihli ek karar (Ek 23).
28 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 03.11.2017, 2015/281 E., 2017/172 K. (Ek 22), kişi bazındaki sonuçlar ve gerekçe, özellikle PDF s.2895–2920; İstanbul BAM 3. Ceza Dairesi, 21.09.2018 (Ek 23), hüküm ve ceza dökümü. Dönem haberleri hükmün yerine kullanılmamıştır.

2020 iddianamesi ve bağlantılı dosyalar

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2015/90707 soruşturma, 2020/26798 esas ve 2020/6495 iddianame numaralı belgesiyle yeni bir kamu davası açılmış ve yargılama İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 2020/90 esasına kaydedilmiştir. İsnatlar kişi bazında değişmekle birlikte kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, iftira nedeniyle gözaltı veya tutuklamaya neden olma ve bazı kişiler yönünden örgüt suçlarını içermektedir. Rapordaki 2020–2022 celse incelemelerinin temel dosyası budur; 2015/281 E. sayılı ana davayla aynı dosya numarası değildir.[29]

3.4 Bozma sonrası ve birleşen dava

Yargıtay 16. Ceza Dairesi 31 Aralık 2020 tarihli ilamında, kişi ve suçlara göre farklı sonuçlara ulaşmıştır. Örgüt yöneticiliği ile bazı örgüt üyeliği hükümlerini düzelterek onarken, yedi sanık yönünden örgüt üyeliği ve başka sanıklar yönünden örgüt adına suç işleme ile resmî belgede sahtecilik hükümlerini bozmuştur. Bozma gerekçesinde görev kapsamında yapılan işlemlerin örgütsel amacı, kişisel bağlantı, tanık beyanları ve dijital kayıtların araştırılması gerektiği belirtilmiştir. Karar, bütün sanıklar veya bütün suçlar yönünden aynı sonucu içermemektedir.[30]

Bozma sonrası yargılamada İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 2021/53 ve 2021/123 esas sayılı dosyaları bulunmaktadır. Mahkemenin 2022 tarihli gerekçeli kararına göre, 2020/90 E. sayılı davadaki beş kişi hakkında belirli suçlardan açılan davalar ayrılarak 2022/89 esasına kaydedilmiş ve bu kısım 2021/123 E. sayılı dosyayla birleştirilmiştir. Ayrılmayan kısmın o tarihte 2020/90 E. üzerinden sürdüğü anlaşılmaktadır. Bu bilgi 2022 kararındaki durumu göstermektedir. 31 Ekim 2026 tarihi bakımından güncel UYAP kaydı incelenmemiştir.

13 Nisan 2022'de esas hakkındaki mütalaa sunulmuştur. Bölüm 4'teki celse incelemeleri 2020/90 E. sayılı dosyaya, aşağıdaki hüküm ve temyiz sonuçları ise ayrılıp birleştirilen kısımlar dâhil kendi kişi ve suç kapsamlarına göre ele alınmaktadır.[31]

Bozma sonrası İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 10 Haziran 2022'de 2021/123 E., 2022/172 K. sayılı gerekçeli kararı vermiştir. Kararda, örgüt üyeliği yönünden yedi

29 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2020/6495 iddianame, 2015/90707 soruşturma, 2020/26798 esas (Ek 32), başlık ve kişi bazındaki sevk bölümleri, PDF s.1–35; 2020/90 dosya kimliği: Ek 10 ve 38; ayrılma ve birleşme: Ek 27, PDF s.65.
30 Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 31 Aralık 2020, 2019/4737 E., 2020/6918 K., Ek 24, PDF s. 10–13.
31 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan bozma kararına karşı beyan dilekçesi, 2021/53 E., 28 Mayıs 2021 (Ek 07), başlık; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.33–36; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E. (Ek 10); 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11); İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Haziran 2022, 2021/123 E., 2022/172 K., Ek 27, PDF s. 65.

kişi hakkında farklı sürelerde mahkûmiyet, iki kişi hakkında örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme hükmü kurulmuştur. Bir kişi yönünden ayrıca hüküm kurulmasına yer olmadığına karar verilmiş; iki kişiyle ilgili bazı isnatlar ayrılmıştır. 2020/90 E. dosyasından ayrılarak birleştirilen 2022/89 E. kapsamındaki bazı suçlamalar yönünden üç kişi hakkında kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan mahkûmiyet hükümleri bulunmaktadır. Kararda önceki Yargıtay incelemesi nedeniyle doğrudan temyiz yolu gösterilmiştir.[32]

21 Nisan 2025 tarihli Yargıtay 3. Ceza Dairesi ilamı, bozma sonrası örgüt suçlarına ilişkin dokuz sanıklı kısmın sonucunu açıklamaktadır. Bir sanık yönünden temyizden vazgeçme nedeniyle dosya esas incelenmeden geri çevrilmiş; kalan sekiz kişi hakkındaki hükümler, altı kişide örgüt üyeliği ve iki kişide örgüt adına suç işleme yönünden düzeltilerek onanmıştır. Düzeltmeler, Terörle Mücadele Kanunu'nun 5/1. maddesinin gösterilmesi ve tekerrüre ilişkin hükümdeki atıfla ilgilidir. İlam, 2020/90 E. sayılı davanın bütününü veya kişiyi hürriyetinden yoksun kılma hükümlerinin tamamını sonuçlandıran karar olarak okunamaz.[33]

3.5 Dava ve dosya haritası

Tablo 1 Dava dosyalarının birbirleriyle ilişkisi

İlk iki satır, Tahşiye grubu hakkında açılan ilk soruşturmayı ve bu davanın 2015'teki sonucunu göstermektedir. Üçüncü satırdan itibaren, soruşturmayı yürüten polisler ve medya mensupları hakkındaki ikinci yargılama süreci izlenmektedir. Soldaki numaralar belgenin veya dosyanın kimliğini, orta sütun başka dosyalarla bağlantısını, sağ sütun ise ilgili belgedeki sonucu gösterir. "E." mahkemenin esas numarası, "K." karar numarasıdır; soruşturma ve iddianame numaraları bunlardan ayrıdır.

Dosya numarasının değişmesi, her sanık ve her suç yönünden aynı yargılama sonucunun doğduğu anlamına gelmez. Örneğin 2022/89 E. → 2021/123 E. gösterimi, 2020/90 E. dosyasından ayrılan belirli kısmın bozma sonrası dosyayla birleştirilmesini anlatır. 2025 Yargıtay satırı da yalnız belirtilen dokuz sanıklı örgüt suçları incelemesine ilişkindir. Böylece celse kayıtlarının ait olduğu dosya ile hüküm ve temyiz incelemesinin kapsamı ayrı ayrı takip edilebilir.

Dosya ve belge	Kapsam ve bağlantı	Belgedeki sonuç veya aşama
2009/1016 soruşturma 2010/323 iddianame 2010/123 E.	Tahşiye grubu hakkında ilk soruşturma ve İstanbul 14. ACM davası. Ek 25, 29–30.	2010 operasyonu ve örgüt/silah isnatları.

32 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Haziran 2022, 2021/123 E., 2022/172 K., Ek 27, PDF s. 697–703.
33 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K. (Ek 34), s.1–2, 8; kişi ve suç bazındaki sonuçlar için Ek 42, bölüm 2.

Dosya ve belge	Kapsam ve bağlantı	Belgedeki sonuç veya aşama
2015/264 E. 2015/417 K. Bakırköy 3. ACM	İlk davanın mahkeme değişikliği sonrasındaki hükmü. Ek 26.	15.12.2015 örgüt beraatleri; eşya ve kişi bazında farklı silah hükümleri.
2015/2872 iddianame 2015/281 E. 2017/172 K.	Polisler ve medya mensupları hakkındaki ana dava. Ek 22, 31.	03.11.2017 hükmü; 2018 istinafı ve 31.12.2020 tarihli kısmi onama/bozma. Ek 23–24.
2020/6495 iddianame 2020/90 E.	Tahşiye grubu hakkındaki dava mensuplarının özgürlükten yoksun bırakılması ve bağlantılı isnatlar. Celse analizlerinin temel dosyası. Ek 32, 38.	2022 kararında beş kişiyle ilgili belirli isnatların ayrıldığı kayıtlıdır. Aynı kararda ayrılmayan kısımdaki yargılamanın sürdüğü belirtilmiştir.
2021/53 E. 2021/123 E.	Bozma sonrası dosyalar. 2021/53 numarası Ek 07 ve 09 başlıklarında; 2021/123 numarası Ek 27'dedir.	10.06.2022 tarihli 2021/123 E., 2022/172 K. hükmü. Dosyalar arasındaki her ara aktarım için ayrı karar aranır.
2022/89 E. → 2021/123 E.	2020/90'dan ayrılan beş kişi hakkındaki belirli suçların birleşmesi. Ek 27, PDF s.65.	Birleşen kısımda bazı kişiler hakkında özgürlükten yoksun kılma hükümleri de vardır.
2025/2143 E. 2025/11659 K. Yargıtay 3. CD	2022 hükmünün örgüt suçlarına ilişkin dokuz sanıklı temyiz kısmı. Ek 34.	21.04.2025: bir kişi bakımından esas incelemesi yok; sekiz kişi bakımından düzelterek onama.

Kaynak: Ek 22–27, 31–32, 34 ve 38. Harita, belge tarihindeki aşamayı gösterir; bir dosyanın bütün isnatlarının diğer dosyaya geçtiği veya güncel olarak sonuçlandığı varsayılmamıştır.

4 Adil yargılanma hakkına ilişkin sorunlar

4.1 Bağımsız ve tarafsız mahkeme

Yargı bağımsızlığı, hâkimin delil ve hukuk dışında bir etkene bağlı olmadan karar verebilmesini; tarafsızlık ise uyuşmazlığın sonucuna ilişkin peşin kanaatten uzak durmasını güvenceye alır. Görev güvencesi, nakil ve terfi usulleri ile disiplin ve ceza soruşturmalarının güvenceleri bağımsızlık incelemesinin parçasıdır. Duruşmadaki dil, delil itirazlarına yaklaşım ve savunmaya tanınan alan ise tarafsızlığın somut görünümünü ortaya koyar.[34]

Tahşiye dosyasında sorumluluğun dağılımı, aynı sürecin farklı basamaklarında görev yapanların birlikte görülmesini gerektirir. Tedbiri isteyen savcı, izin veren hâkim, operasyonu onaylayan yönetici ve kararı uygulayan polis aynı işlevi yerine getirmez; ancak uygulayıcının işlemi yargılanırken bu yetki zinciri görünmez

34 BM Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri (1985), ilkeler 1–2, 13, 17–20; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi CM/Rec(2010)12, §§44–49, 66–71; BM İnsan Hakları Komitesi, 32 No.lu Genel Yorum, §§19–21. Kaynak künyeleri ve uygulama: Ek 33, bölüm 1.

bırakılamaz. Aşağıdaki karşılaştırma, ilk soruşturmadaki yaptırım ve görev devamlılığını, sonraki davayı yürütenlerin yürütmedeki üst görevlere geçişiyle yan yana koymaktadır. Kişi ve kaynak ayrıntıları Ek 33'tedir.

4.1.1 Görev zinciri ve farklılaşan sonuçlar

Tablo 2 Karar ve uygulama zincirindeki görevlilerin karşılaştırılması

Tablo üç aşamayı birlikte göstermektedir: İlk soruşturmada tedbir isteyen, izin veren, onaylayan ve uygulayan görevliler; sonradan tutukluluğu denetleyen hâkimler; polisler ve medya mensupları hakkındaki ikinci davayı yürüten savcı ve hâkimler. Her satır soldan sağa okunduğunda kişinin süreçteki görevi, hangi işleme katıldığı, sonraki mesleki veya yargısal durumu ve bu karşılaştırmanın rapor bakımından anlamı görülür. "Belgelenen sonraki durum" sütunundaki tarih, ilgili kaydın zamanını belirtir.

E33 önekli atıflar Ek 33'ün kaynak listesine gönderme yapar. Sonraki görev ve yaptırım kayıtlarının doğrudan kaynakları: Altınışık[35]; Kuban, Açar ve Ede[36]; ihraç kayıtları[37]; idari onay makamları[38]; Başer ve Özçelik[39]; Yılmaz[40]; Gürlek[41].

Süreç ve görev	Kişi / dosyadaki işlem	Belgelenen sonraki durum	Karşılaştırmanın anlamı
İlk soruşturma: iddia makamı	Kadir Altınışık — 12.05.2010 ilk iddianamesi (Ek 25).	2016 ihraç ve tutuklama; bozma/tahliye sonrası 27.04.2023'te 8 yıl 1 ay 15 gün hapis. AYM'nin 15.11.2023 kararında temyiz sürmektedir.	Tahşiye görevi mahkûmiyet gerekçesinde başka olgularla birlikte kullanılmıştır. Tahşiye grubu hakkındaki davayı yürüten savcının görevi suç isnadının parçasına dönüşmüştür. [E33-20]

35 AYM, Kadir Altınışık, B. No. 2021/18544, 15 Kasım 2023, §§2, 9–10 ve hüküm bölümü: https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2021/18544 . Tahşiye görevi, mahkûmiyette sayılan başka olgularla birlikte aktarılmaktadır.

36 Kuban: HSK, 20 Haziran 2025, 963 sayılı karar, s.3, https://hsk.gov.tr/Eklentiler/2006202514462006 2025-963-adli-siralipdf.pdf ; Ede: HSK 2025 yıllık ara verme listesi, s.52, 55, https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/0807202516422025-yili-yillik-ara-vermeden-yararlanacaklara-iliskin-listepdf.pdf ; Açar: HSK yetki listesinin basın sitesinde barındırılan sureti, s.1, https://s.ekranhaber.com/storage/files/documents/2025/11/28/yetki1-ubnm.pdf . Son kaynak resmî sunucuda değil, yayımlanan belge suretidir.

37 HSYK, 24 Ağustos 2016, 2016/426 sayılı karar eki liste: https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/files/liste.pdf ; Resul Çakır için HSK 15 Kasım 2024, 2024/795 E. ilanı: https://www.cumhuriyet.com.tr/resmi-ilanlar/hakimler-ve-savcilar-kurulu-2270411 . Bu kayıtlar yaptırımı gösterir; her kişi için Tahşiye'ye özgü yaptırım gerekçesi olarak kullanılmamıştır.

38 Köksal: TBMM, 24. dönem milletvekili kaydı, https://www.tbmm.gov.tr/Milletvekili/MilletvekiliDetay?DonemId=f72877c2-f50a-037b-e050-007f01005610&id=f72877c2-d51d-037b-e050-007f01005610 ; Namal: Denizli Valiliği, 10 Eylül 2016, https://denizli.gov.tr/sehit-polis-memuru-dualarla-memleketine-ugurlandi ; Çapkın: AA, 23 Kasım 2022 mahkeme haberi, https://www.aa.com.tr/tr/gundem/fetonun-mulkiye-yapilanmasi-davasi-yeniden-karara-baglandi-/2746316 . Çapkın'ın beraatine ilişkin kaynak karar sureti değil, duruşma haberidir.

39 AİHM, Başer ve Özçelik/Türkiye, 30694/15 ve 30803/15, 13 Eylül 2022, §§148–159, 167–168, 194–203: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219095 ; ulusal süreç: Yargıtay CGK, 26 Eylül 2017, 2017/16.MD-956 E., 2017/370 K., https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/552/dosya/2017-95628-06-202113-55.pdf .

40 Adalet Bakanlığı HHGM, 8 Ocak 2021 tarihli haber kaydında Hasan Yılmaz Bakan Yardımcısı olarak geçmektedir: https://hhgm.adalet.gov.tr/Home/TumHaberler/1 ; atama tarihi için AA, 16 Ekim 2020: https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/adalet-bakan-yardimciligina-hasan-yilmaz-atandi/2008226 . Atama tarihi kaynağı ile sonraki resmî görev kaydı ayrıdır.

41 Adalet Bakanlığı, Akın Gürlek resmî özgeçmişi: https://www.adalet.gov.tr/adalet-bakani/ ; Eğitim Kurulu üye kaydı: https://edb.adalet.gov.tr/SayfaDetay/egitim-kurulu-uyeleri12052020114327 . Görev tarihleri: 2 Haziran 2022 Bakan Yardımcılığı, 2 Ekim 2024 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 11 Şubat 2026 Bakanlık. 10 Haziran 2022 tarihli hükümde başkan Şenol Kartal'dır (Ek 24); bu hüküm Gürlek başkanlığında verilmiş gibi değerlendirilmemiştir.

Süreç ve görev	Kişi / dosyadaki işlem	Belgelenen sonraki durum	Karşılaştırmanın anlamı
İlk soruşturma: tedbire izin veren hâkimler	Oktay Kuban, Oktay Açar, Necat Ede — Ek 37 teknik takip listesi.	Kuban: 2025 İstanbul 11. Asliye Ticaret başkanı. Açar: 2025 yetki suretinde Gaziosmanpaşa 27. Asliye Ceza. Ede: 2025 Bakırköy hâkimi.	Karara katılan bazı isimlerin sonraki görevleri sürerken uygulayıcı polisler yargılanmıştır. Bu kayıtlar, hiçbir soruşturma geçirmediklerinin kanıtı değildir. [E33-7–9]
İlk soruşturma: meslekten çıkarılan hâkimler	Murat Üründü, Ali Efendi Peksak, Rüstem Eryılmaz, Gökmen Demircan, Resul Çakır — aynı teknik takip grubu.	24.08.2016 meslekten çıkarma listesinde yer alırlar; Çakır için 2024 ilanı da vardır.	Aynı karar zincirinde kalanlarla çıkarılanlar birlikte vardır. Her ihraç için Tahşiye kararına özgü neden gösterilmiş değildir. [E33-6, 11, 14]
İlk soruşturma: uygulayıcı kolluk	Operasyon ve istihbarat işlemlerini yürüten polis sanıklar (Ek 22, 24, 34, 42).	2017 mahkûmiyetleri; kişi ve suçlara göre farklı kanun yolu sonuçları. 21.04.2025 ilamında sekiz kişi yönünden düzelterek onama.	Yargısal izinle yapılan işlem ile izni aşan kişisel suç fiili ayrılmalıdır. Kararı uygulamak, tek başına örgütsel suç kastının yerine geçirilemez.
İlk soruşturma: idari onay	Hüseyin Çapkın → Hüseyin Namal → Oğuz Kağan Köksal; 7–8.01.2010 yazı ve olur zinciri (Ek 16).	Köksal: 24. dönem AK Parti milletvekili ve komisyon başkanı. Namal: 2016 il emniyet müdürü kaydı. Çapkın: ayrı mülkiye davasında 2022 beraati.	Operasyon kurumsal onayla yürütülmüştür. Onay makamlarının farklı akıbetleri, sorumluluğun yalnız uygulama basamağına yüklenmesinin gerekçesini sorgulatır. [E33-21–23, 27]
Tutukluluğu denetleyen hâkimler	Metin Özçelik: 24.04.2015 ret kabulü; Mustafa Başer: 25.04.2015 tahliye kararı.	Kararlar uygulanmadı; 30 Nisan/1 Mayıs tutuklama; 2017 mahkûmiyetleri. AİHM: ilk tutuklamada usul ve makul şüphe yönünden m.5 §1 ihlalleri; tutuklama merciinin yetkisi/tarafsızlığı şikâyetinde ihlal yok.	Tahliye yönünde karar veren hâkimlerin kısa süre içinde tutuklanması, karar serbestliği ve diğer hâkimler üzerindeki caydırıcı etki bakımından önemlidir. [E33-15]
Sonraki dava: iddia makamı	Hasan Yılmaz — 2015 iddianamesi; 2020 iddianamesinde başsavcı vekili onayı (Ek 31–32).	Ekim 2020'de Adalet Bakan Yardımcılığına atandı.	İlk savcının görevinin suç isnadına dâhil edilmesine karşılık sonraki iddia makamının yürütmede üst göreve geçişi, kariyer ölçütleri ve bağımsızlık bakımından karşılaştırılmalıdır. [E33-24]
Sonraki dava: mahkeme başkanı	Akın Gürlek — 109702 sicille 2020–2022 celse başkanlığı (Ek 38).	Haziran 2022 Adalet Bakan Yardımcılığı → Ekim 2024 İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı → 11.02.2026 Adalet Bakanlığı.	Yürütmeye geçiş, aşağıda incelenen ret talebini suçlayıcı biçimde karşılama ve savunmayı değersizleştirme örnekleriyle birlikte nesnel tarafsızlık incelemesine dâhildir. [E33-25]

Süreç ve görev	Kişi / dosyadaki işlem	Belgelenen sonraki durum	Karşılaştırmanın anlamı
Sonraki dava: diğer savcı ve üyeler	Mehmet Yeşilkaya: 2020 iddianamesi; üyeler Mücteba Akkaya, Oğuzhan Gül, Hatice Kozan Didinmez, Şenol Kartal, Ferhat Şahin; celse savcıları Ercan Gümüş/Süleyman Erturan.	Dosya içi imza ve heyet değişiklikleri belgelidir. Sonraki kişisel kariyer veya yaptırım sonucu bu belgelerle saptanmamıştır.	Heyet üyeliği, terfi veya yaptırım sonucu ile aynı şey değildir. Bu kişiler belgesiz biçimde yükselenler ya da yaptırım görmeyenler grubuna yazılamaz.

Kaynak: İşlem ve imzalar için Ek 16, 22, 24–25, 31–32, 34, 37–38; karşılaştırma dökümleri için Ek 33 ve 42. Sonraki görev ve yaptırımların kaynakları tablo dipnotlarında ayrıca gösterilmiştir.

Tablodaki hâkim, savcı, onay makamı ve uygulayıcı polis aynı yetki ve sorumluluk kategorisinde değildir. Karşılaştırma, hepsinin aynı sonucu paylaşması gerektiği varsayımına değil; farklı sonuçların kişinin yetkisi, somut fiili, olay anındaki bilgisi ve suç kastına ilişkin delille açıklanması gereğine dayanır. Altınışık'ın mahkûmiyeti de yalnız Tahşiye görevine dayanmamaktadır. Buna rağmen aynı işlem zincirinde meşru görev ile bilerek suç planına katılma arasındaki sınır tutarlı biçimde kurulmadıkça seçici sorumluluk kaygısı giderilemez.[42]

Bu nedenle her uygulayıcı bakımından şu bağ açıkça kurulmalıdır: hangi işlem geçerli bir savcı talimatına veya hâkim kararına dayanmıştır; bu yetkinin hangi kısmı aşılmıştır; delil üretme, sahtecilik veya örgütsel amaç iddiasını kişinin kendi davranışına bağlayan delil nedir? Delil yerleştirme gibi izin kapsamı dışındaki bir fiil ayrıca kanıtlanabilir; fakat izinli dinleme veya izleme işleminin varlığı tek başına uygulayıcının suç kastını göstermez. Aynı işlem zincirinin karar ve onay makamları ile uygulayıcıları arasındaki farklı muamelenin somut nedenleri açıklanmadan, ceza sorumluluğunun seçici biçimde uygulandığı yönündeki kaygı giderilemez.

4.1.2 Duruşmalardaki tarafsızlık görünümü 2020–2021

2020–2022 evrakında celse başkanı Akın Gürlek'tir. Aşağıdaki 2020–2021 örnekleri, siyasi göreve geçişin somut davadaki tutumla birlikte değerlendirilmesini sağlayan doğrudan kayıtlardır (Ek 38; celse dökümü Ek 33).

30 Aralık 2020'de bir sanığın HTS içindeki baz istasyonu verileriyle ilgili sorgusunda mahkeme başkanı "birebir buluşmuşsunuz" diyerek teknik veriden buluşma sonucuna geçmiştir. Aynı sorguda daha önceki açıklamalar "boş itiraflar"

42 Kişi, görev, tarihli statü ve kaynak karşılaştırması: Ek 33, bölümler 2–3. Bangalore Yargı Etiği İlkeleri, değer 1, §§1.1, 1.3 ve 1.5; değer 2, §§2.1–2.2. Bunlar yargısal davranış ve bağımsızlık ilkeleridir; farklı yaptırımların siyasi nedenini tek başına saptayan bir ceza hukuku testi değildir.

olarak nitelenmiş, avukatın bulunmadığı ise sorgu sonunda konuşulmuştur. Başka bir sanığa, yapımcı olması nedeniyle filmdeki "her şeyden sorumlu" olması gerektiği söylenmiştir. Bu iki örnekte sorun, çelişki sorulması değil; tartışmalı teknik çıkarımın ve kurumsal sıfattan doğan sorumluluğun peşinen doğru kabul edilerek sanıktan ikrar beklenmesidir.[43, 44]

25 Şubat 2021'de 2020/90 E. sayılı davada sanık S10, mahkeme heyetinin dosyaya yaklaşımını ve tarafsızlığını sorgulayarak heyetin değiştirilmesini istemiştir. Bu, hâkimin veya heyetin reddi talebidir; suçlamayı reddetmekten farklı bir usul başvurusudur. Başkan Akın Gürlek'in sanığa "talimatla reddediyorsun" cevabı vermesi ve sanığın hangi talimattan söz edildiğini sormasının duruşma disiplini uyarısıyla karşılanması, tarafsız mahkeme istemini örgütsel talimat varsayımıyla suçlayıcı biçimde ilişkilendirmektedir. Aynı celsedeki küçümseyici sorgu dili ve tutanak farkları kayıt çözümü ile resmî zabıttan karşılaştırılabilmektedir. HSK şikâyeti ve tutanak düzeltme dilekçesi bu işlemlere karşı başvuru yapıldığını belgelemektedir.[45]

19 Mart 2021'de, eski görev işlemlerini hatırlamadığını söyleyen sanığa "sen hatırlamıyorsan biz de sana ona göre davranırız" denmiştir. Cevaplarının inandırıcı olmadığı açıklandıktan sonra, müdafiin belgedeki parafların sanığa ait olup olmadığının uzman tarafından incelenmesi talebi reddedilmiştir. Mahkemenin "gözle aidiyet" değerlendirmesi, parafları uzman incelemesi yaptırmadan dış görünüşleriyle karşılaştırarak sanığa ait saymasıdır. Resmî tutanak yeniden soru sorulduğunu, çözüm ise bu sorgu dilini de göstermektedir. Tartışmalı parafın bu yöntemle sanığa bağlanması ve cevabına göre farklı davranılacağı izlenimi veren dil, teknik itirazın açık ve tarafsız incelenmesi hakkında nesnel kuşku doğurmaktadır.[46]

2 Temmuz 2021'de bir sanık, ispat yükü ve kendini suçlamama güvencesi hakkında AİHM içtihadına değinirken olaya geçmesi istenmiş; daha sonra süresinin bittiği hatırlatılarak okuduğu kararlar "gereksiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları" şeklinde nitelenmiştir. Mahkemenin tekrarı sınırlama ve süreyi yönetme yetkisi vardır. Bununla birlikte burada atıflar soyut bir konuşma değil, delil ve ispat yükü itirazıyla bağlantılıdır. Bu hukuki savunmanın gereksiz

43 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 30.12.2020, 2020/90 E., 2. celse kayıt çözümü; S01 ve S02 sorguları (Ek 38), okuma nüshası s.25–28 ve 31–32. Teknik ispat değerlendirmesi ayrıca bölüm 6.1'dedir.
44 Yargıtay CGK, 24.03.2015, 2013/247 E., 2015/60 K.: aynı baz kapsama alanında sinyal verme tek başına buluşmayı göstermez. Karar metninin yayımı: https://www.hukukihaber.net/ceza-genel-kurulunun-2013247-e-ve-201560-k-sayili-karari . Dosyadaki somut itiraz: HSK şikâyeti, Ek 05, PDF s.3, §§20–21; sorgu çözümü: Ek 38, PDF s.28.
45 25.02.2021 tutanağı ve bilirkişi çözümü (Ek 10–11); 03.03.2021 görevlendirme tutanağı (Ek 28); 22.03.2021 HSK şikâyeti (Ek 05), s.1–8; 04.03.2021 tutanak düzeltme talebi (Ek 41), s.2–3.
46 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 19.03.2021, 2020/90 E., 6. celse çözümü, S03 sorgusu (Ek 38), okuma nüshası s.127–131; aynı tarihli tutanak, 11 numaralı ara karar, s.115. Uzman incelemesi yönü bölüm 6.4'te ele alınmaktadır.

sayılması, savunmanın maddi olay anlatımına daraltılması ve hukuki itirazın değersizleştirilmesi riskini doğurmaktadır.[47]

5 Kasım 2021 çözümü, aynı sorunun başka bir biçimini göstermektedir. İddianameyi bir senaryo benzetmesiyle eleştiren sanığa "biz de laçkalaşırız" denmiş, devam ederse ekranının kapatılacağı bildirilmiş ve iddianamenin resmî evrak olduğu vurgulanmıştır. Ardından savunmaya devam edilmiştir; kayıt bu noktada ekranın fiilen kapatıldığını göstermemektedir. Yine de resmî belge niteliği, iddianameyi eleştiriden bağışık kılmaz. Karşılıklı gerilime giren dil ve katılımı kesme tehdidi, ölçülü duruşma yönetiminin ötesinde tarafsızlık görünümünü zedelemektedir.[48]

Aynı 5 Kasım celsesinin başında başka bir sanığa en fazla bir saat verildiği bildirilmiştir. Süre sınırlaması tek başına ihlal oluşturmaz; dosyanın hacmi, açıklamanın konusu, yazılı savunma ve müdafi yardımının etkisiyle değerlendirilir. 24 Şubat ve 19 Mart'ta hazırlık için süre verilmesi, 24 Şubat'ta sanıklar arasında soru yöneltmeye izin verilmesi ve 3 Mart'ta katılım talebinin kabulü de kayıtlardadır. Bu güvenceler göz ardı edilmemiş; tarafsızlık değerlendirmesi bütün celseler hakkında tek biçimli bir varsayım yerine belirli davranışlara dayandırılmıştır.[49]

30 Aralık, 25 Şubat, 19 Mart, 2 Temmuz ve 5 Kasım kayıtları; tartışmalı delili peşin kabule dönüştürme, savunmanın güvenilirliğini küçümseme, hâkimin veya heyetin reddi başvurusuna suçlayıcı anlam yükleme ve hukuki itirazı değersizleştirme yönlerinden birlikte önem taşımaktadır. Kyprianou/Kıbrıs kararındaki öznel ve nesnel tarafsızlık ölçütleri ile Bangalore İlkelerinin saygılı ve ölçülü yargılama standardı bu davranışlara uygulanabilir. Kayıtlar dışarıdan talimat verildiğini kanıtlamaz; ancak tarafsız görünüm hakkındaki kaygının tek bir celseye dayanmadığını göstermektedir.[50]

4.1.3 Akın Gürlek'in yürütmeye geçişi ve nesnel tarafsızlık

Gürlek'in yargısal tutumu, yürütmeye geçmesinden önce de Meclis gündemindedir. Özgür Özel, 13 Ekim 2020'de TBMM Genel Kurulunda İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin Enis Berberoğlu hakkındaki AYM kararına

47 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 02.07.2021, 2020/90 E., 8. celse çözümü, S05 savunması (Ek 38), okuma nüshası s.141–142 ve 150; yaklaşık 00:20 ve 00:41–00:45 aralıkları. Bağlam ve celse karşılaştırması: Ek 33, bölüm 5.
48 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 05.11.2021, 2020/90 E., 10. celse çözümü, S04 savunması (Ek 38), okuma nüshası s.208–209; aynı tarihli resmî tutanakta savunmanın SEGBİS'e alındığı kaydı. Ekranın bu tartışma sırasında kapatıldığına dair sonuç kurulmamıştır.
49 Ek 38: 24.02.2021 tutanağı ara karar 3 ve 6; 03.03.2021 tutanağı ara karar 9; 19.03.2021 tutanağı ara karar 2; 05.11.2021 çözümü, okuma nüshası s.193. On bir celsenin işlem bazında dökümü: Ek 33, bölüm 5.
50 AİHM, Kyprianou/Kıbrıs [BD], 73797/01, 15.12.2005, §§118–121; Bangalore Yargı Etiği İlkeleri, değer 2 ve §6.6; celse ve belge karşılaştırmaları: Ek 33, bölüm 5. Müdafi yardımı ve kayıt düzeltme yönleri bölüm 4.2'de ayrıca incelenmektedir.

yaklaşımını Gürlek'in adını vererek eleştirmiştir. Tufan Köse, 10 Aralık 2021'de aynı kürsüde AYM kararlarına uyulmaması ile hızlı terfiler arasındaki ilişkiyi Gürlek örneği üzerinden tartışmıştır. Bunlar milletvekillerinin siyasi eleştirileridir; fakat bağımsızlık ve tarafsızlık tartışmasının 2022 sonrasındaki atamalarla geriye doğru üretilmediğini, yargıçlık döneminde mevcut olduğunu belgelemektedir.[51]

Akın Gürlek'in 2020–2022 celse başkanlığının ardından Haziran 2022'de Adalet Bakan Yardımcılığına, Ekim 2024'te İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına ve 11 Şubat 2026'da Adalet Bakanlığına atanması resmî kayıtlarda doğrulanmaktadır. Bakanlık görevleri, yürütmenin siyasi sorumluluk taşıyan üst kademesine katılımı göstermektedir.[52]

Tablo 2'de gösterilen ret ve tahliye kararlarını izleyen tutuklamalar ile AİHM'in ilk tutuklamalara ilişkin ihlal tespiti, sonraki heyetlerin görev yaptığı kurumsal ortam bakımından önemlidir. Yargısal kararın özgürlükten yoksun bırakma ve mesleki yaptırım riskiyle ilişkilendirilmesi, diğer hâkimler üzerinde caydırıcı etki yaratabilecek bir baskı kaynağıdır. Bu değerlendirme, belirli bir heyetin fiilen korku nedeniyle karar verdiği iddiasından ayrıdır; incelenmesi gereken, bu baskıya karşı güvencelerin işlerliğidir.[53]

Gürlek'in ve Hasan Yılmaz'ın yürütmeye geçişleri, bu yaptırım tablosunun karşısında değerlendirilmelidir. Bakanlık görevi, yürütmenin siyasi sorumluluk taşıyan üst kademesine katılımı gösterir. Kariyerin bu yönde ilerlemesi geçmiş bir kararın ödülü olduğunu tek başına ispatlamaz; ancak bağımsızlık görünümü bakımından açıklama gerektiren kurumsal bağlantıyı görünür kılar. Gürlek yönünden buna, sanığın tarafsızlığından kuşku duyduğu mahkeme heyetinin değiştirilmesi talebini örgütsel talimat varsayımıyla karşılayan ve savunmanın hukuki itirazlarını değersizleştiren celse davranışları eklenmektedir. Nesnel tarafsızlık kaygısı, siyasi göreve geçiş ile dosyadaki bu somut tutumun birlikte değerlendirilmesinden doğmaktadır.

Yargıçlığı sırasında hukuk devleti güvenceleri yönünden eleştirilen kararların ardından siyasi yürütmenin üst kademelerine alınması, bu tartışmayı doğrudan bir kurumsal ilişkiye dönüştürmüştür. Rapordaki siyasi ödüllendirme

51 TBMM Genel Kurulu, 27. dönem, 4. yasama yılı, 4. birleşim, 13.10.2020, Özgür Özel: https://www.tbmm.gov.tr/milletvekili/UyeGenelKurulKonusmalariDetay?eid=91120 ; 27. dönem, 5. yasama yılı, 32. birleşim, 10.12.2021, Tufan Köse, basılı s.732–733: https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c085/tbmm27085032.pdf .

52 Adalet Bakanlığı, Akın Gürlek resmî özgeçmişi, 11.02.2026 tarihli kayıt: https://www.adalet.gov.tr/adalet-bakani/ ; Eğitim Dairesi resmî özgeçmişi: https://edb.adalet.gov.tr/SayfaDetay/egitim-kurulu-uyeleri12052020114327 ; görevler ve kaynak karşılaştırması: Ek 33, bölüm 3. Resmî özgeçmiş atama tarihlerini 02.06.2022 ve 02.10.2024 olarak verir. 10.06.2022 tarihli 2022/172 K. hükmünün başlığında başkan Şenol Kartal'dır (Ek 27, PDF s.1); bu hüküm Akın Gürlek'in başkanlığında verilmiş gibi okunmamalıdır.

53 Ek 33, bölüm 4; Yargıtay CGK 26.09.2017, 2017/16.MD-956 E., 2017/370 K.; AİHM, Başer ve Özçelik/Türkiye, 30694/15 ve 30803/15, 13.09.2022, §§148–159 ve 194–203. İlk tutuklama ihlali ile sonraki mahkûmiyetin kapsamı ayrıdır.

değerlendirmesi, tek bir atamaya değil; dönemin kamu açıklamaları, tahliye kararı veren hâkimlere uygulanan yaptırımlar, Meclisteki çağdaş eleştiriler ve Tahşiye celselerinde belgelenen davranışların bütününe dayanmaktadır.

4.1.4 Bağımsızlık güvenceleri bakımından sonuç

Bölüm 4.1'in kurumsal bulgusu, farklı yaptırım ve kariyer sonuçlarının nesnel ölçütlerle açıklanması gereğidir. Celse kayıtlarındaki suçlayıcı ve savunmayı değersizleştiren davranışlarla birlikte bu tablo, bağımsız ve tarafsız mahkeme güvencesi bakımından ciddi ve denetlenmesi gereken kuşkular doğurmaktadır.

Baka/Macaristan, yargı bağımsızlığına ilişkin kamusal tartışmada yaptırımın caydırıcı etkisini; Bilgen/Türkiye, irade dışı nakillerin yargısal denetimini ele alır. Bu kararlar burada Tahşiye'deki kararların doğruluğunu belirleyen emsaller olarak değil, yaptırımın kurumsal etkisi ve bağımsız denetim güvencesini açıklayan sınırlı benzetmeler olarak kullanılmaktadır.[54,55]

4.2 Duruşmaya katılım, müdafi yardımı ve tutanaklar

Adil yargılanma, sanığın duruşmaya biçimsel olarak katılmasıyla sınırlı değildir; suçlamayı ve delilleri anlayabilmesini, savunmasını hazırlayabilmesini, müdafiiyle etkili biçimde görüşebilmesini ve yargılamaya fiilen katılabilmesini de içerir. Uzaktan katılım kendiliğinden adil yargılanmaya aykırı değildir; kullanılan yöntemin meşru amacı, teknik koşulları ve savunmanın etkinliği somut koşullarda değerlendirilir. Tutanak ve kayıtların güvenilirliği, bu hakların kullanılıp kullanılmadığının denetlenebilmesi bakımından önem taşır.[56]

Duruşma evrakı, müdafi yardımının zamanlaması ve kayda geçirilmesi bakımından birden fazla celsede somut sorun göstermektedir. 25 Şubat 2021 tarihindeki üç sanığa ilişkin ayrıntılı karşılaştırma korunmuş; 30 Aralık 2020, 24 Şubat, 3 Mart, 2 Temmuz ve 17 Eylül 2021 kayıtları kendi işlem koşulları içinde ele alınmıştır. Avukatın celseye hiç katılmaması, sorguya geç katılması ve danışma imkânının bulunmadığının söylenmesi aynı olgu değildir.[57]

---

54 AİHM, Bilgen/Türkiye, 1571/07, 09.03.2021, özellikle §§60–64, 95–96; https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-208367 ; Baka/Macaristan [BD], 20261/12, 23.06.2016; https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-163113. Bu kararların konu ve madde ayrımları: Ek 33, bölüm 1.

55 AİHM, Baka/Macaristan [BD], 20261/12, 23.06.2016, §§167 ve 173–174; Bilgen/Türkiye, 1571/07, 09.03.2021. Baka'daki caydırıcı etki, hâkimlerin ifade özgürlüğü bağlamındadır; burada kurumsal etki yönünden karşılaştırmalı ölçüt olarak kullanılmıştır. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-163113 ; https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-208367

56 AİHM Yazı İşleri Müdürlüğü, Adil Yargılanma Hakkı Rehberi, ceza hukuku yönü, müdafi yardımı ve video bağlantısıyla duruşmaya katılım konuları (erişim: 29 Ekim 2026); BM İnsan Hakları Komitesi, 32 No.lu Genel Yorum, CCPR/C/GC/32, 23 Ağustos 2007, §§32–34. Rehberin bağlantısı kaynakçada yer almaktadır.

57 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E. (Ek 10); 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11); Hâkimler ve Savcılar Kuruluna sunulan şikâyet dilekçesi ve ekleri, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E., 22 Mart 2021 (Ek 05), nüsha s.1–8

Duruşma tutanağı ile kayıt çözümü arasındaki farklılıklar, usul işlemlerinin sonradan denetlenmesini güçleştirmektedir. Tutanakta bir kişinin hazır, hakları hatırlatılmış veya sorgusu tamamlanmış gösterilmesi; bu işlemlerin fiilen hangi koşullarda yapıldığını açıklayan kayıtla uyumlu olmalıdır. Tutanak düzeltme taleplerinin etkili biçimde ele alınması, kanun yolu denetiminin güvenilirliği açısından da gereklidir.[58]

4.2.1 Aynı celse için SEGBİS çözümü ile resmî zabıt karşılaştırması

25 Şubat 2021 celsesinin resmî tutanağı ile bilirkişi çözümü arasında üç ayrı işlem farkı bulunmaktadır. Karşılaştırma üç sanığın ilgili işlem bölümleriyle sınırlıdır; bütün tutanağın ya da başka celselerin güvenilirliği hakkında aynı sonuç çıkarılmamaktadır. Hakların hatırlatılmasına ilişkin tutanak kalıpları çözümdeki sorgu başlangıçlarıyla aynı ayrıntıyı taşımamaktadır. Avukatların fiilî geliş zamanları ile başlangıçtaki hazır bulunma kaydı örtüşmemektedir. Ayrıca esas savunmasının henüz yapılmadığı açıklanırken tutanakta savunmanın alındığına ilişkin kalıp ifadeler yer almaktadır.[59]

Celse başında avukatın başka duruşmada olduğu bildirilmesine rağmen bir sanığın sorgusuna başlanmış, avukat geldiğinde açıklamasının alınacağı belirtilmiştir. İlerleyen bölümde avukat, sorgunun kendisiyle birlikte yapılmasını beklediğini söylemiştir. Resmî tutanak ise avukatı genel hazır bulunma kaydı içinde göstermektedir. Bu kayıt biçimi, avukatın celsenin hangi işlemlerine katılabildiğini görünmez kılmaktadır.[60]

Usule ilişkin görev, yetki, soruşturma izni ve reddi hâkim talepleri sunulurken esas savunmasının daha sonra yapılacağı açıkça belirtilmiştir. Buna rağmen resmî tutanakta savunmanın okunduğu ve hazırlık beyanlarına benzer bulunduğu ifadeleri bulunmaktadır. Usul itirazlarının esas sorgusuyla aynı işlem gibi kayda geçirilmesi, isnada cevap verme imkânının gerçekten sağlanıp sağlanmadığını belirsizleştirmektedir.[61]

---

58 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E. (Ek 10); 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11); İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan reddi hâkim talep dilekçesi, 2021/53 E., 26 Mayıs 2021 (Ek 09), nüsha s.4

59 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.2, 9, 13, 15; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E. (Ek 10), s.1–4

60 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.2, 9; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E. (Ek 10), s.1–2

61 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.13–19; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E. (Ek 10), s.3–4; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.35–36

Tutanak ile çözümün karşılaştırılması, hakların kullanımı ve sorgunun tamamlanması bakımından açıklanması gereken işlem farklılıklarını ortaya koymaktadır. Bu farklılıkların giderilmesi için tutanak düzeltme talebi esastan incelenmeli, gerektiğinde ses ve görüntü kaydıyla karşılaştırma yapılmalıdır. Kayıtların uyumsuzluğu somut bir usul bulgusudur; kasıtlı belge tahrifi hakkında ayrıca bir ceza hukuku sonucu kurulması ise farklı bir incelemeyi gerektirir.

4 Mart 2021 tarihli düzeltme talebi, bu farklılıkların yalnızca rapor hazırlanırken ortaya atılmadığını, celseden hemen sonra mahkemeye bildirildiğini göstermektedir. Dilekçedeki her iddia bağımsız doğrulama sayılmamıştır. Özellikle başka bir sanığın 30 Aralık 2020'de fiilen bulunmadığı iddiası, yalnız çözümde sözünün geçmemesine dayanılarak kabul edilemez; resmî tutanak hazır bulunduğunu kaydetmektedir. Bu nokta için bağlantı ve cezaevi kayıtları belirleyicidir.[62]

4.2.2 Müdafi yardımının sorgu sırasındaki etkisi

Çözümde üç sanık yönünden avukatın bulunmadığı veya sonradan katıldığı sorgu bölümleri görülmektedir. Bazı sorgular avukat hazır olmadan yapılmış, avukat beyanları celsenin ilerleyen aşamasında alınmıştır. Sonradan söz verilmesi, sorgu anında müvekkille görüşme, soruya müdahale etme ve açıklama isteme imkânını kendiliğinden geri getirmez. Avukat yardımının etkililiği, celse sonunda bir avukat adının tutanakta bulunmasıyla ölçülemez.[63]

Goddi/İtalya kararı, avukat yardımının uygulamada etkili olmasını sağlamak için mahkemenin gerekli tedbirleri alma yükümlülüğünü açıklamaktadır. Tahşiye yargılamasındaki sorun, avukatın sonradan konuşup konuşmadığından önce, sorgu sırasında etkili yardımın sağlanması ve oluşan eksikliğin gerçekten telafi edilmesidir.[64]

30 Aralık 2020 tarihli çözümde iki sanığın sorgusu sırasında avukatlarının bulunmadığı açıkça dile getirilmektedir. 24 Şubat 2021'de bir başka sanık, avukatına danışamadığını ve aynı delillerden yeniden savunma yapıp yapmayacağını anlayamadığını söylemiştir; aynı günün tutanağı avukatın hazır bulunduğunu kaydettiğinden bu örnek bütün celse boyunca avukatsızlık olarak sunulmamaktadır. Her iki kayıt, avukatın adının hazır bulunanlar arasında yazılmasıyla fiilî yardım ve danışma imkânının aynı şey olmadığını göstermektedir.[65]

62 04.03.2021 tarihli tutanak düzeltme talebi (Ek 41), s.2–3; 30.12.2020 tarihli resmî tutanak ve kayıt çözümü (Ek 38).
63 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.2, 9–13, 19–20
64 AİHM, Goddi/İtalya, 8966/80, 9 Nisan 1984. Etkili müdafi yardımını sağlama yükümlülüğü.

2 Temmuz 2021 tarihli resmî tutanak, başka bir sanığın savunmasının alındığını, avukatın mazeret bildirdiğini ve avukatın savunmasının sonraki duruşmaya bırakıldığını açıkça kaydetmektedir. Böylece sorgu ile müdafi beyanının zaman bakımından ayrılması ikinci bir celse bakımından doğrudan mahkeme belgesiyle doğrulanmaktadır. Önceki sorgunun müdafiyle yeniden yapılması veya danışma imkânı tanınması gibi telafi tedbirleri gösterilmeden, sonraki tarihte avukata söz verilmiş olması eksikliği tek başına gidermemektedir.[66]

Bununla birlikte 3 Mart 2021 çözümünde bir sanık, avukatı mazeretli olduğu hâlde savunma yapmak istediğini belirtmiş; 19 Mart tutanağı da avukatının sonraki beyanının alındığını göstermiştir. Bu olgu, her gecikmenin aynı biçimde değerlendirilemeyeceğini ortaya koyar. Avukat yardımından vazgeçme iddiası varsa iradenin açık, bilgilendirilmiş ve gönüllü olup olmadığı; zorunlu müdafilik koşulları ve yargılamanın bütünü içindeki güvenceler ayrıca incelenmelidir. 17 Eylül çözümündeki "avukatım yok" açıklaması da kendi işlem bağlamıyla sınırlı bir bulgudur.[67]

4.2.3 Sanığın duruşmaya katılma talebine verilen cevap

Bütün duruşmalara uzaktan katılma talebine karşı bağlantı kapasitesinin sınırlı olduğu belirtilmiş, cezaevinden fiziken getirilme seçeneği sunulmuştur. Pandemi dönemindeki karantina koşulları nedeniyle fiziki sevkin istenmemesi, uzaktan katılma talebini sona erdirmemiştir. Bu durumda katılımı koruyan bir takvim, yeniden dinleme veya soru iletme usulünün sağlanması gerekir.[68]

Aynı celsede sanıklar arasında soru yöneltilmesine izin verilen bölümler de bulunmaktadır. Dolayısıyla katılım bütünüyle yok değildir; sorun katılımın sürekliliği ve eksik kalan işlemlerin telafisidir. Teknik kapasitenin sınırlılığı, aleyhe deliller tartışılırken soru sorma ve açıklama yapma hakkının sonuçsuz kalmasını haklı kılamaz.[69]

21 Ocak 2022 tarihli tutanakta, önceki celse zabıtları ve gelen evrakın dijital aktarımının cezaevi tarafından yapılamadığı bildirilmektedir. Aynı tutanak mahkemenin birden fazla tarihte tebliğ müzekkeresi yazdığını da

65 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 2020/90 E., 30.12.2020 tarihli kayıt çözümünde S02 ve S12 kodlu kişinin sorguları; 24.02.2021 tarihli tutanak ve çözümde S13'nin sorgusu (Ek 38); karşılaştırma: Ek 42, bölüm 3.
66 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 02.07.2021, 2020/90 E., 8. celse tutanağı, S06 kodlu kişinin savunması ve 5 numaralı ara karar; aynı tarihli kayıt çözümü (Ek 38).
67 03.03.2021 tarihli çözümde S07'nin sorgu başlangıcı; 19.03.2021 tutanağı ve çözümünde müdafi M01 kodlu kişinin beyanı; 17.09.2021 çözümünde S08 kodlu kişinin beyanı (Ek 38). AİHM, Harun Gürbüz/Türkiye, 68556/10, 30.07.2019, §§59–60: vazgeçmenin açık olması ve asgari güvenceler; HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-194858.
68 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.13–14, çözüm s.12–13
69 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.4–9

kaydetmektedir. Dolayısıyla sorun, hiç yazı yazılmamasından ziyade gönderilen materyale fiilen erişimin sağlanıp sağlanmadığıdır. Bildirilen aktarım aksaklığının giderildiğini gösteren teslim kaydı olmadan, tebliğ emri ile etkili erişim eşitlenemez. Bu durum savunmayı hazırlama için gerekli kolaylıklar ve aleyhe delilden haberdar olma güvenceleri bakımından somut bir inceleme konusudur.[70]

4.3 Bir talimat celsesindeki tanığın sorgulanması

AİHS m.6 §3(d), aleyhte tanığı sorgulama ve gerekçeli lehe tanık taleplerinin değerlendirilmesi güvencelerini içerir. İnceleme, tanık beyanının hükümdeki ağırlığı ve savunmanın fiilî imkânları üzerinden yapılmalıdır.[71]

Ayrıntılı incelenen evrak, 4 Ocak 2017 tarihli talimat celsesindeki tek tanığa ilişkindir. Bu beyanın alınması, esas yargılamada etkili soru yöneltme imkânının nasıl sağlandığı sorusunu açık bırakmaktadır. Diğer tanıklara ilişkin itirazlar dilekçe aktarımlarıyla sınırlıdır; bu örnekten bütün tanık dinlemelerine ilişkin ihlal sonucu çıkarılmamıştır.[72]

Schatschaschwili/Almanya ölçütleri uyarınca tanığın yokluk nedeni, beyanın mahkûmiyetteki ağırlığı ve dengeleyici güvenceler birlikte incelenmelidir. Mevcut talimat evrakı, beyanın her sanık için hükümde ne ölçüde belirleyici olduğunu tek başına göstermemektedir.[73]

Murtazaliyeva/Rusya ölçütü, lehe tanık talebinin konusu ve gerekçesi ile mahkemenin cevabını karşılaştırmayı gerektirir. Sonuca etkili bir talep gerekçeli olarak karşılanmalıdır; her tanığın çağrılmasını gerektiren genel bir yükümlülük yoktur.[74]

Televizyon açıklaması hükümde delil olarak kullanılmışsa, kaynağı, bütünlüğü, aidiyeti ve savunmanın itiraz imkânı ayrıca gösterilmelidir.[75]

4.4 Gerekçeli karar ve kanun yolu denetimi

Gerekçeli karar hakkı, tarafların sonuca etkili iddia ve itirazlarının mahkemece gerçekten incelendiğinin anlaşılmasını ve kararın etkili biçimde denetlenmesini

70 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 21.01.2022, 2020/90 E., 11. celse tutanağı: 19.11.2021 cezaevi yazısı, 6–10. celse zabıtları ve evrakın dijital aktarımı; mahkemenin tebliğ müzekkereleri (Ek 38).
71 AİHM, Schatschaschwili/Almanya [BD], 9154/10, 15 Aralık 2015, §§ 100–131; Murtazaliyeva/Rusya [BD], 36658/05, 18 Aralık 2018, §§ 158–168.
72 Osmaneli Asliye Ceza Mahkemesi, 4 Ocak 2017 tarihli duruşma tutanağı, 2016/182 Talimat (Ek 06 içinde, nüsha s.233–242); İstinaf başvuru dilekçesi, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2015/281 E., 2017/172 K., 10 Ocak 2018 (Ek 04), tanıklara ilişkin bölüm; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan savunma dilekçesi ve ekleri, 2020/90 E., 22 Eylül 2021 (Ek 06), nüsha s.72–73
73 AİHM Büyük Daire, Schatschaschwili/Almanya, 9154/10, 15 Aralık 2015, özellikle §§107, 118, 125–131. Duruşmada sorgulanamayan tanıklar.
74 AİHM Büyük Daire, Murtazaliyeva/Rusya, 36658/05, 18 Aralık 2018. Savunma tanığı taleplerinin değerlendirilmesi; somut davada ihlal bulunmamıştır.
75 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan savunma dilekçesi ve ekleri, 2020/90 E., 22 Eylül 2021 (Ek 06), nüsha s.73

sağlar. Mahkemelerin her argümana aynı ayrıntıda cevap vermesi zorunlu değildir; cevap yükümlülüğünün kapsamı kararın niteliğine ve ileri sürülen meselenin önemine göre değişir.[76]

2017 ve 2022 gerekçeli kararları, teknik veriler ve kişisel iştirak bakımından mahkemelerin dayandığı gerekçelerin doğrudan incelenmesine imkân vermektedir. 2020 ilamında Yargıtay, bazı usul eksikliklerini hukuka aykırı bulmuş; diğer deliller ışığında bunları onanan hükümler bakımından sonuca etkili görmemiştir. Bu tespit ile ilamın başka kişiler ve suçlar yönünden verdiği bozma gerekçeleri birlikte değerlendirilmelidir.[77]

Ruiz Torija/İspanya kararı, mahkemelerin her argümana ayrıntılı cevap vermek zorunda olmadığını; buna karşılık davanın sonucuna etkili olabilecek temel bir itirazın cevapsız bırakılamayacağını gösterir. Tahşiye dosyasında hangi kullanıcı verisinin hangi kişiye ait olduğu, mühimmatın failine ilişkin üç anlatım arasındaki farklılık ve kişisel iştirak bağlantısı ve önemli bir tanık ifadesinin neden tercih edildiği bu çerçevede incelenebilir.[78]

2022 gerekçeli kararında, üç kişi hakkında kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun değerlendirilmesinde gerekçede belirtilen kanun maddeleri ile kısa kararda yazılan maddelerin farklı olduğu, mahkeme tarafından açıkça kaydedilmiştir. Mahkeme kısa karardaki ifadeyi koruduğunu belirtmiştir. Bu tespit, hükmün otomatik olarak geçersiz olduğu sonucunu doğurmaz; uygulanan normun ve gerekçenin kanun yolu denetiminde açıklığa kavuşturulmasını gerekli kılar.[79]

2025 ilamı, duruşmalı temyiz taleplerini de ele almıştır. Bir talep ceza süresi ve kanuni koşullar, diğer talep ise ilk derecede etkili savunma yapıldığı ve temyizde yazılı açıklama imkânının sınırlanmadığı gerekçeleriyle reddedilmiştir. Bu gerekçeler rapora dâhil edilmiştir. AİHS incelemesinde temyizde mutlaka yeni duruşma yapılması değil, merciin yetkisi, ele alınan meseleler ve önceki eksikliklerin bütün süreçte giderilip giderilmediği önem taşır.[80]

21 Nisan 2025 tarihli ilamın gerekçesi ile 25 Şubat 2021 işlem kayıtları aynı kapsamda değildir. İlam dokuz kişinin örgüt suçlarına ilişkin hükümlerini inceler; bir kişi yönünden vazgeçme nedeniyle esas incelemesi yapılmamıştır. Celse ise 2020/90 E. dosyasına aittir. Aynı kişinin her iki dosyada yer alması, o celsedeki

76 AİHM, Ruiz Torija/İspanya, 18390/91, 9 Aralık 1994, §§ 29–30; AİHM, Adil Yargılanma Hakkı Rehberi, Ceza Hukuku Yönü, 2026, gerekçeli karar bölümü, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng-pdf.
77 Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 31 Aralık 2020, 2019/4737 E., 2020/6918 K., Ek 24, PDF s. 11–13; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Haziran 2022, 2021/123 E., 2022/172 K., Ek 27, PDF s. 691–697.
78 AİHM, Ruiz Torija/İspanya, 18390/91, 9 Aralık 1994, §§29–30. Esaslı itirazlara gerekçeli cevap.
79 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Haziran 2022, 2021/123 E., 2022/172 K., Ek 27, PDF s. 697, 700–701.
80 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K. (Ek 34), s.2; S05 ve S10 kodlu kişinin duruşmalı inceleme talepleri.

bütün işlemlerin bu ilamla denetlendiğini tek başına göstermez. İlk dereceye sunulan 4 Mart 2021 düzeltme dilekçesi de aynı itirazın ilgili hükme karşı temyizde ileri sürüldüğünün tek başına kanıtı değildir.[81]

Tablo 3 Duruşmadaki işlem farkları ve 2025 temyiz incelemesi

Her satır, 25 Şubat 2021 celsesinde belirlenen bir usul sorununu izlemektedir. İlk sütun sorunu, ikinci sütun bunu gösteren tutanak, kayıt çözümü veya başvuruyu, üçüncü sütun 2025 Yargıtay ilamındaki karşılığını, son sütun ise hangi incelemenin gerekli olduğunu gösterir. S09, S10 ve S11, raporun farklı bölümlerinde aynı kişiler için kullanılan sabit sanık kodlarıdır. Bu kodlar mahkemenin dosya numarası veya suçlama numarası değildir.

Tablonun temel ayrımı kişi ve hüküm kapsamıdır: S09 ve S11, 2025 ilamındaki dokuz sanık arasında yer almaz; S10 ise bu ilamın kapsamındadır. Bununla birlikte celse 2020/90 E. dosyasına, ilam örgüt suçlarına ilişkin hükümlere aittir. Bu nedenle genel bir "etkili savunma sağlandı" kabulünün, belirli bir tutanak farkına cevap oluşturup oluşturmadığı ayrıca incelenmektedir. Son sütundaki ifadeler, bu bağlantının hangi belge ve gerekçeyle kurulması gerektiğini açıklar.

Usul sorunu	Belge / başvuru	2025 ilamındaki karşılık	Denetim bakımından sonuç
Müdafiin sorguya sonradan katılması	S09 ve S11 kodlu kişinin işlem bölümleri: Ek 10, s.1–4; Ek 11, s.2–6 ve 9–10.	Bu kişiler Ek 34'teki dokuz sanık arasında değildir. İlamdaki genel usul kabulü bu kişiler hakkında hüküm değildir.	Bu işlem farklarının giderilip giderilmediği, ilgili kişilerin kendi hükümleri ve kanun yolu kararları üzerinden denetlenmelidir.
Usul itirazının esas savunması gibi kaydedilmesi	S10: Ek 10, s.3–4; Ek 11, s.13–19; 04.03.2021 düzeltme talebi, Ek 41, s.2–3.	S10 ilam kapsamındadır. S.2'de etkili savunma sağlandığı, s.8'de usulün hukuka uygun olduğu kabul edilir; bu kayıt farkı ayrıca tartışılmaz.	Örgüt suçu temyiziyle 2020/90'daki celse işleminin bağlantısı belirlenmeli; genel savunma imkânı kabulünün somut eksikliği nasıl karşıladığı açıklanmalıdır.

81 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K., Ek 34, fiziksel s.1–2 ve 8. Kararın tam metni, kişi ve suç kapsamı gözetilerek incelenmiştir. Tutanak: Ek 10, s.1–4; bilirkişi çözümü: Ek 11, s.2–6, 9–10 ve 13–19; düzeltme talebi: Ek 41, s.2–3.

Usul sorunu	Belge / başvuru	2025 ilamındaki karşılık	Denetim bakımından sonuç
Hakların hatırlatılması ve ret talebinin kaydı	Tutanak kalıpları ve kayıt çözümü karşılaştırması: Ek 10–11. S10 kodlu kişinin düzeltme talebi hatırlatma ve ret diyaloğunu da kapsar (Ek 41, s.2–3).	İlamda 25 Şubat kayıt karşılaştırması ve 4 Mart düzeltme talebi için ayrı gerekçe yoktur. Düzeltme talebi, temyiz başvuru metni yerine geçmez.	İlgili itirazın temyizdeki içeriği ve hükme etkisi saptanarak cevap yeterliliği incelenmelidir. Onama, kayıt uyuşmazlığının çözümünü tek başına kanıtlamaz.

İlamın ikinci sayfasındaki etkili savunma kabulü ile sekizinci sayfasındaki usul işlemlerinin hukuka uygun bulunduğuna ilişkin genel sonuç, belirli bir kayıt uyuşmazlığının nasıl çözüldüğünü açıklamamaktadır. İlamda 25 Şubat celsesindeki müdafi katılım zamanları, savunmanın okunmuş gösterilmesi ve 4 Mart düzeltme talebi hakkında ayrı bir çözümleme yer almamaktadır. Bu nedenle onama sonucu, söz konusu eksikliklerin giderildiğini gösteren somut gerekçenin yerine geçirilemez. Etkili kanun yolu denetimi bakımından esas soru; ilgili hükmü etkileyen ve temyizde ileri sürülen belirleyici itirazın gerçekten karşılanıp karşılanmadığıdır. Bu eleştiri, ilamın kapsamı dışındaki kişi veya suçlar hakkında denetimsizlik hükmüne genişletilemez.[82]

Aynı ilam, toplanan delillerin hukuka uygun ve yeterli olduğunu, savunmaların temyiz denetimine elverişli biçimde tartışıldığını kabul etmiştir. Bu genel kabul, rapordaki belirli kayıt, cihaz ve aidiyet uyuşmazlıklarının cevaplandırıldığı somut gerekçe ile birlikte sınanmalıdır. Öte yandan 2022 kararındaki kişiyi hürriyetinden yoksun kılma hükümlerine ilişkin norm farkının da bu dokuz sanıklı örgüt suçları ilamıyla çözüldüğü varsayılamaz.[83]

4.4.1 İddia makamının ve mahkemelerin karşı gerekçeleri

Savcılığın yaklaşımı, işlemlerin görünürde yargısal izinle yürütülmesinin örgütsel bir plan ihtimalini dışlamadığıdır. Bu görüşe göre medya yayınları, soruşturmanın zamanlaması, kurum içindeki koordinasyon, tanık anlatımları, HTS ve dijital kayıtlar birlikte okunmalı; izinlerin de planın parçası olarak alınmış olabileceği araştırılmalıdır. İlk soruşturmanın bazı hâkimlerinin sonraki statüleri bu iddianın bağlamında anılabilir; belirli bir iznin hangi delille ve hangi bilgiyle verildiği yine o işlem üzerinden gösterilmelidir.[84]

82 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K., Ek 34, fiziksel s.1–2 ve 8. Kararın tam metni, kişi ve suç kapsamı gözetilerek incelenmiştir. Tutanak: Ek 10, s.1–4; bilirkişi çözümü: Ek 11, s.2–6, 9–10 ve 13–19; düzeltme talebi: Ek 41, s.2–3.
83 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025 (Ek 34), s.8; 2022 hükmünün kapsamı: İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10.06.2022 (Ek 27), hüküm ve gerekçe bölümleri.
84 İddia ve sevk gerekçeleri: Ek 31, PDF s.219–225 ve sonuç değerlendirmeleri; Ek 32, kişi bazındaki değerlendirmeler. Mahkeme ve temyiz yaklaşımı: Ek 22, gerekçe; Ek 27, PDF s.691–697; Ek 34, PDF s.6–8.

Raporun cevabı, yargısal izin bulunmasını bütün fiiller için bağışıklık kabul etmek değildir. Mühimmat yerleştirme, gerçeğe aykırı tutanak düzenleme veya hukuka aykırı özgürlükten yoksun bırakmaya bilerek katılma isnadı, izin kapsamı ve kişisel katkı bakımından ayrı incelenmelidir. Suç planına katılım sonucuna götüren delil, her sanığın görevi ve bilgisiyle ilişkilendirilmeli; rutin işlem, makam onayı ve haberleşme kayıtlarından kast sonucuna geçiş gerekçelendirilmelidir. İlk davadaki delilin dışlanması ile onu belirli bir kişinin yerleştirdiğinin ispatı da ayrı sorulardır.

2025 ilamı, delillerin birlikte değerlendirilmesini yeterli bulmuş ve örgüt suçu hükümlerini sekiz kişi yönünden düzelterek onamıştır. Bu sonuç karşı görüşün raporda hesaba katılan en güçlü yargısal dayanağıdır. İnsan hakları incelemesi, onamanın varlığını gizlemek yerine, belirleyici teknik itirazlara ve kişisel suç unsurlarına hangi somut cevapların verildiğini denetlemektedir.[85]

4.5 Kamu açıklamaları ve basın anlatısının izlenmesi

Masumiyet karinesi, kamu makamlarının yargılama sürerken suçluluğu kesinleşmiş gibi açıklama yapmamasını gerektirir. Basının haber verme özgürlüğü ayrı değerlendirilir; suçlayıcı yayın ile devlet makamının açıklaması aynı hukuki kategori değildir.[86]

Ek 21'de 23 Mart–16 Aralık 2014 arasındaki altı yayın kaydı incelenmiştir. İki Mart haberi aynı Sabah içeriğini aktarır. Bazı yayınlar mühimmat yerleştirme suçlamasını kesin anlatımla sunarken bazıları iddia nitelemesini ve karşı açıklamaları korur. Bu örnekler suçlayıcı anlatıyı belgeler; mahkeme kararlarına fiilî etkisi saptanmış değildir.[87]

Allenet de Ribemont/Fransa kararındaki ölçüt, kamu makamlarının henüz karara bağlanmamış suçlamaları açıklarken suçluluk hakkında peşin hüküm vermemesidir. Cumhurbaşkanlığının 16 Ocak 2015 tarihli TÜGİK kabulü kaydında Cumhurbaşkanı Erdoğan, Tahşiye operasyonunun basın özgürlüğüne müdahale olduğu görüşünü reddetmiş ve bu görüşü "A'dan Z'ye yalan" diye nitelemiştir. Kayıt, yürütmenin dava sürerken suçlamanın kamuya sunuluşuna doğrudan katıldığını göstermektedir. Açıklamanın muhatapları, suç isnadıyla bağlantısı ve kesin suçluluk bildiren bir dil içerip içermediği bu bağlamda değerlendirilmelidir; burada belirli bir sanık yönünden kesinleşmiş m.6 §2 ihlali kararı bulunduğu ileri

85 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K. (Ek 34), PDF s.6–8; Bölüm 4.4 ve 7'deki kişi, suç ve itiraz kapsamı ayrımlarıyla birlikte.
86 AİHM, Masumiyet Karinesi, m.6 ceza hukuku yönü, 28 Şubat 2026, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/presumption-of-innocence; AİHM, Axel Springer AG/Almanya [BD], 39954/08, 7 Şubat 2012, §§ 89–95.
87 Dönem basınında Tahşiye anlatısı, 23 Mart–16 Aralık 2014, açık kaynak haber künyeleri ve kısa alıntılar (Ek 21), kaynak 1–6

sürülmemektedir. Bu açıklama, soruşturmanın siyasi yürütme tarafından kamuoyu önünde sahiplenildiğini göstermektedir. Kesin hükümden önce bir suçlama anlatısının yürütme tarafından doğrulanmış gibi sunulması, suçluluğun peşinen kabul edildiği izlenimi ve mahkeme üzerindeki baskı görünümü bakımından incelenmelidir. Burada doğrulanan açıklama, belirli bir sanığın hangi cezayı alacağını önceden bildiren sözle eşitlenmemiştir.[88, 89]

Axel Springer AG/Almanya, basın özgürlüğü ile itibarın korunmasını kamu yararı, doğruluk, sunuş biçimi ve sonuçlar bakımından dengeler. Burada önerilen izleme, kesin suçluluk anlatısı ile adli süreci haber verme arasındaki ayrımın korunmasına ilişkindir.[90]

5 Tutuklama ve etkili yargısal denetim

Kişi özgürlüğü güvencesi, tutuklamanın kanuni bir temele dayanmasını ve keyfî olmamasını gerektirir. Ceza soruşturmasında makul suç şüphesi temel koşuldur; tutuklamanın devamı ayrıca somut olayla ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanmalı, süre ilerledikçe kişisel durum ve daha hafif tedbirlerin yeterliliği değerlendirilmelidir. Tutukluluğa itirazın bağımsız ve tarafsız bir merci tarafından etkili biçimde incelenmesi ayrı bir güvencedir.[91]

5.1 Karaca kararının kapsamı

Hidayet Karaca, Samanyolu Yayın Grubu yöneticisi ve ikinci davanın medya sanıklarından biridir. Onun tutukluluğuna ilişkin AİHM kararı 20 Haziran 2023 tarihli olup 20 Eylül 2023'te kesinleşmiştir. Bu kararın kişi ve konu kapsamı, aşağıda doğrudan mahkeme evrakıyla incelenen polis sanıklara ilişkin örneklerden ayrılmıştır.[92]

AİHM, ilk tutuklamadaki makul şüphe şikâyeti yönünden m.5 §1 ihlali bulmamıştır. Buna karşılık, reddedilmiş hâkimlerin devam kararları nedeniyle m.5 §1; bağımsız ve tarafsız tutukluluk denetimi güvencelerinin yetersizliği nedeniyle m.5 §4; uzayan tutukluluğun gerekçeleri nedeniyle m.5 §3 ihlali saptamıştır. İfade

88 AİHM, Allenet de Ribemont/Fransa, 15175/89, 10 Şubat 1995, özellikle §§35–41. Kamu makamlarının açıklamaları ve masumiyet karinesi.
89 T.C. Cumhurbaşkanlığı, 16.01.2015, TÜGİK kabulü, "Bölgesel ve Küresel Düzeydeki Tüm Olumsuzluklara Rağmen Türkiye'nin Gücü, İtibarı ve Etkisi Artmaya Devam Ediyor", "Demokrasinin olmadığı yerde..." bölümü. https://tccb.tr/haberler/410/2711/bolgesel-ve-kuresel-duzeydeki-tum-olumsuzluklara-ragmen-turkiyenin-gucu-itibari-ve-etkisi-artmaya-devam-ediyor ; erişim 28.10.2026. Ek 21'in altı haberlik örneklemi bu resmî kaydı kapsamamaktadır.
90 AİHM Büyük Daire, Axel Springer AG/Almanya, 39954/08, 7 Şubat 2012, §§89–95. İfade özgürlüğü, özel hayat ve itibar arasında dengeleme.
91 AİHM, Buzadji/Moldova Cumhuriyeti [BD], 23755/07, 5 Temmuz 2016, §§ 87–102; BM İnsan Hakları Komitesi, 35 No.lu Genel Yorum, CCPR/C/GC/35, 16 Aralık 2014, §§ 12, 37–38.
92 AİHM, Karaca/Türkiye, 25285/15, 20.06.2023, kesinleşme 20.09.2023, §§98–105, 126–132, 141–150, 166 ve hüküm bölümü. İlk tutuklamadaki makul şüphe ile sonraki tutukluluk denetimi ayrı sonuçlara bağlanmıştır. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225310

özgürlüğü şikâyeti kabul edilemez bulunmuş; m.7 şikâyeti iç hukuk yolları tüketilmediği için reddedilmiştir. Bu sonuçlar bir m.6 esas yargılaması kararı veya bütün sanıkların mahkûmiyetinin geçersizliği anlamına gelmez.[93]

Kararın §141'ine göre gözaltı 14 Aralık 2014'te başlamış, hüküm 3 Kasım 2017'de verilmiş; incelenen süre yaklaşık iki yıl on bir ay olmuştur. Ağır ceza mahkemesi devam kararlarında kuvvetli şüphe, katalog suç, cezanın ağırlığı ve kaçma riski, dosyanın karmaşıklığı ve alternatiflerin yetersizliğine dayanmıştır. AİHM bu genel gerekçelerin kişisel inceleme olmadan tekrarını yeterli bulmamıştır.[94]

5.2 İlk özgürlükten yoksun bırakma işlemleri: Temmuz 2015

10 Temmuz 2015 tarihli kolluk tutanağı, bir şüphelinin kendi isteğiyle emniyete geldiğini; aynı günkü savcılık talimatı ise gözaltına alınmasını belgelemektedir. 11 Temmuz 2015 tarihli İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği sorgu tutanağında iki kişinin kanuni gözaltı süresinin aşılması nedeniyle serbest bırakıldığı yazılıdır. Bu, isnatların esasına ilişkin beraat değildir. Bununla birlikte özgürlükten yoksun bırakmanın süre güvencesinin somut olayda uygulanmadığını ve yargısal müdahale sonucunda salıverme kararı verildiğini gösteren doğrudan bir kayıttır.[95]

15 Temmuz 2015 tarihli İstanbul 8. Sulh Ceza Hâkimliği kararı aynı örnekte tutuklamaya hükmetmiştir. Karar görev, iletişim ve teknik kayıtlara ilişkin kişiye özgü suçlama açıklamaları içermekte, kaçma ve delile etki ihtimalini de ileri sürmektedir. İlk kararın hiçbir olgusal gerekçe içermediği söylenemez. Buna karşılık kendiliğinden müracaat olgusu ile kaçma riski arasındaki ilişki ve daha hafif tedbirlerin neden yetersiz olduğu ayrıca açıklanmalıdır. İsnadı desteklediği kabul edilen delilin varlığı, kaçma veya delile müdahale riskinin kişiselleştirilmiş incelemesinin yerine geçmez.[96]

5.3 Devam kararları ve itiraz incelemesi

2017 yılına ait üç itiraz kararı, tutukluluk denetiminin birden fazla sanık bakımından karşılaştırılmasına imkân vermektedir. İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesinin 14 Haziran 2017 tarihli 2017/563 D.İş kararı dört; 7 Temmuz 2017 tarihli 2017/636 D.İş kararı on iki sanığın itirazını ortak gerekçeyle reddetmektedir. Aynı günkü 2017/638 D.İş kararında da esas olarak aynı kalıp kullanılmıştır. Suçun vasfı, katalog suç, ceza tehdidi, kaçma şüphesi ve adli

93 Karaca/Türkiye 25285/15, 20.06.2023, §§131–132, 148–150, 166 ve hüküm bölümü
94 Karaca/Türkiye 25285/15, 20.06.2023, §§141–150
95 Kolluk müracaat tutanağı ve savcılığın 10.07.2015 tarihli gözaltı talimatı; İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği, 11.07.2015, 2015/336 sorgu (Ek 40), s.1–4; kaynak paket Ek 36, s.27–30.
96 İstanbul 8. Sulh Ceza Hâkimliği, 15.07.2015, 2015/1922 D.İş (Ek 40), s.5–9; kendiliğinden müracaat tutanağı, aynı ek s.1.

kontrolün yetersizliği sayılmakta; her kişi bakımından bu sonuçlara götüren güncel olgular ayrı açıklanmamaktadır.[97]

19 Temmuz 2017 tarihli devam kararı, HTS, tanık, arşiv ve dijital kayıtlara ilişkin daha geniş bir delil listesi içermektedir. Bu ayrıntı şüphe dayanaklarını gösterse de delil karartma ve kaçma riskinin her kişi için hangi yeni olgulara dayandığını açıklamamaktadır. 28 Temmuz celse tutanağı da toplu devam gerekçeleri taşımaktadır. Kararların birlikte okunması, hiç delil gösterilmemesi ile delil listesi gösterilip özgürlükten yoksun bırakmayı zorunlu kılan risklerin kişiselleştirilmemesi arasındaki farkı ortaya koymaktadır.[98]

23 Şubat 2017 tarihli kayıt çözümü kesitinde, tutuklama gerekçelerinin somutlaştırılması talebine karşı mahkeme başkanı, somuta indirgemeyi hükme işaret etme riskiyle ilişkilendirerek soyut açıklamayı daha uygun bulduğunu ifade etmektedir. Bu açıklama, devam kararlarındaki genel dilin gerekçesini doğrudan duruşma kaydında görünür kılmaktadır. Oysa geçici koruma tedbirinin dayanaklarını ihtiyatlı biçimde açıklamak, suçluluk hakkında kesin hüküm kurmak değildir; tutukluluğu etkili biçimde tartışabilmenin koşuludur.[99]

Buzadji/Moldova Cumhuriyeti Büyük Daire kararında, ilk tutuklama kararından itibaren makul şüphenin yanında ilgili ve yeterli gerekçe aranır. 2017 örneklerindeki ortak risk kalıpları, farklı kişilerin durumlarını ve daha hafif tedbirlerin neden yetersiz kaldığını görünür kılmadığı ölçüde m.5 §3 güvencesiyle sorunludur. İtiraz merciinin aynı gerekçeleri tekrarı ise bu eksikliği gidermemektedir. Bu değerlendirme incelenen kararlarla sınırlıdır; diğer dosyalardan kaynaklanan tutukluluk ve hükümlülük süreleri birleştirilerek toplu süre hesabı yapılmamıştır.[100]

Somut tutukluluk denetiminde, 21 Eylül 2018 tarihli istinaf kararının hüküm bölümünde 23 sanığın tahliye taleplerinin ceza miktarı dikkate alınarak ayrı ayrı reddedildiği belirtilmiştir. Yargıtay da 31 Aralık 2020'de bozulan hükümlerle ilgili tutuklu sanıkların tahliye taleplerini ceza miktarı, tutukluluk süresi ve mevcut delil durumuna dayanarak reddetmiştir. Bu iki karar, ilgili aşamalardaki gerekçeleri gösterir; tüm tutukluluk sürelerinin ve her itirazın tam dökümü değildir.[101]

97 İstanbul 15. Ağır Ceza Mahkemesi, 14.06.2017, 2017/563 D.İş; 07.07.2017, 2017/636 ve 2017/638 D.İş (Ek 39), s.1, 21–22; kaynak Ek 35, s.12, 32, 34.
98 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 19.07.2017 tutukluluk inceleme ara kararı ve 28.07.2017 tarihli 104. celse tutanağı, 2015/281 E. (Ek 39), s.13–19; kaynak Ek 35, s.24–30.
99 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 23.02.2017, 2015/281 E., 67. celse kayıt çözümü kesiti, basılı s.26 (Ek 39), s.20; kaynak Ek 35, s.31.
100 AİHM, Buzadji/Moldova Cumhuriyeti [BD], 23755/07, 05.07.2016, §§87–91 ve 101–102. İlk tutuklama kararından itibaren ilgili ve yeterli gerekçe. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164928
101 İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi, 21 Eylül 2018, 2018/707 E., 2018/1102 K., Ek 23, PDF s. 7; Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 31 Aralık 2020, 2019/4737 E., 2020/6918 K., Ek 24, PDF s. 13.

6 Delillerin güvenilirliği ve savunmanın denetim imkânı

Adil yargılanmada delilin güvenilirliği, elde edilme koşullarının ve delilden çıkarılan sonucun savunma tarafından etkili biçimde tartışılabilmesini de kapsar. Kural olarak delillerin kabulü ve değerlendirilmesi ulusal mahkemelerin görevidir; insan hakları denetimi, delilin niteliği ve savunmaya sağlanan imkânlar dâhil yargılamanın bütününün adilliğine odaklanır. Dijital veya diğer teknik verilerin varlığı, kaynağı, kişiye aidiyeti ve ispat ettiği olgu ayrı sorulardır.[102]

6.1 İncelenen HTS kayıtları ve buluşma çıkarımı

HTS kayıtları iletişim ve konum çıkarımları için kullanılmıştır. Bu bölümde iki ayrı sanık bakımından belge örnekleri bulunmaktadır: bir sanığın yazılı teknik itirazları ve başka bir sanığın baz istasyonu kaydından buluşma çıkarılmasına ilişkin sorgu kesiti. Karşı kıyıdan sinyal ve kısa sürede uzak bölgelerde görünme anlatımları, ham şebeke verileriyle bağımsız uzman incelemesinden geçirilmediği için bu raporda doğrulanmış teknik olay olarak kabul edilmemektedir.[103]

Yüksel Yalçınkaya/Türkiye kararının elektronik delilin sınanması ve esaslı teknik itirazlara cevap verilmesi hakkındaki ilkeleri burada yol göstericidir. Bununla birlikte ByLock sunucu verisiyle GSM baz kaydı farklı veri türleridir. Karar, HTS'nin teknik doğruluğunu çözmez; delilin güvenilirliğine etkili itiraz imkânının sağlanıp sağlanmadığını değerlendirmek için kullanılır.[104]

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 24 Mart 2015 tarihli, 2013/247 E., 2015/60 K. sayılı kararı, aynı baz kapsama alanından sinyal vermenin kişilerin buluştuğunu göstermeyeceğini açıklamaktadır. Büyük şehirlerde yakın yerde yaşayan, çalışan veya oradan geçen kişilerin aynı bazdan yararlanması olağandır. Buna rağmen 30 Aralık 2020 sorgusunda verinin doğrudan buluşma kabulüne çevrilmesi, bu yerleşik ölçütle bağdaşmamaktadır. İtiraz yalnız yabancı bir teknik koda değil, yargılama öncesinde mevcut ulusal içtihada da dayanmaktadır.[105]

İngiltere ve Galler Adli Bilimler Düzenleyicisinin 2025 tarihli uygulama kodu, baz analiziyle telefonun kesin yerinin çoğunlukla belirlenemeyeceğini ve belirsizliğin

102 AİHM, Yüksel Yalçınkaya/Türkiye [BD], 15669/20, 26 Eylül 2023, §§ 305–341; AİHM, Adil Yargılanma Hakkı Rehberi, Ceza Hukuku Yönü, 2026, deliller bölümü, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng-pdf.
103 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan sorgu ve savunma metninin ilgili bölümleri, 2015/281 E. (Ek 01), PDF s.27–34; özgün metinde basılı s.465–472. Ek 01, tam savunmanın 34 sayfalık kısmi nüshasıdır.
104 AİHM Büyük Daire, Yüksel Yalçınkaya/Türkiye, 15669/20, 26 Eylül 2023, §§237–272, 300–356, özellikle §§324–341 ve 356. ByLock deliline etkili itiraz ve kanunilik.
105 Yargıtay CGK, 24.03.2015, 2013/247 E., 2015/60 K., baz verisi ve şüpheden sanık yararlanır değerlendirmesi; dosyada ileri sürülüşü: Ek 05, PDF s.3, §§20–21. Tam karar metni için yukarıda Bölüm 4.1.2'deki kaynak. 2017 gerekçeli kararındaki savunma aktarımı: Ek 22, PDF s.268–270.

rapora yansıtılmasını öngörür. Bu kaynak Türkiye açısından bağlayıcı hukuk değil, teknik yorumun sınırlarını açıklayan karşılaştırmalı bir ölçüttür.[106]

HTS'den kişisel iştirake geçişte denetlenmesi gereken delil zinciri şudur: Kaydın hangi cihaz veya hatla ilişkilendirildiği, olay tarihinde kullanıcısının kim olduğu, hangi hücre ve sektör bilgisini taşıdığı, zaman aralığı ve bazın kapsama özellikleri açıklanmalıdır. Bundan sonra, kaydın hangi olguyu ne ölçüde desteklediği ve hangi alternatif açıklamaları dışlayamadığı gösterilmelidir. Haberleşmenin gerçekleşmesi, görüşmenin içeriği veya amacıyla aynı şey değildir.

Baz kaydının değerlendirilmesinde aynı teknik ölçüt bütün taraflar için geçerlidir. Sinyalin gösterdiği kapsama alanından kesin buluşma veya kesin ayrılma sonucuna geçilmeden mesafe, saat ve diğer kayıtlar birlikte incelenmelidir. Bu teknik aşama açıklanmadan suç ortaklığı sonucuna geçilmesi, verinin ispat ettiği olguyu genişletmektedir.[107]

6.1.1 Sorguda buluşma varsayımı

Bir sanığın sorgusunda aynı bölgede sinyal verme kaydı, başka bir kişiyle buluşulduğu varsayımıyla sorulara dönüştürülmüştür. Bölgedeki ikamet olgusu ise alternatif açıklama olarak gündeme gelmiştir. Sorgunun bu biçimi, henüz doğrulanması gereken buluşma olgusunu baştan kabul ederek sanığa açıklama yükü yüklemektedir. Bu örnek, teknik kayıttan suç isnadına geçişteki gerekçelendirme sorununun doğrudan duruşma uygulamasına yansıdığını göstermektedir.[108]

Burada sorgunun amacı, sinyal verisinin buluşmayla açıklanıp açıklanamayacağını sınamak olmalıdır. Buluşmanın gerçekleştiği baştan kabul edilerek neden buluşulduğunun sorulması ise henüz ispatlanmamış bir ara olguyu sanığın açıklamak zorunda olduğu bir gerçekliğe dönüştürür. İkamet savunmasının kira sözleşmesi veya faturayla desteklenmesi araştırılabilir; bu belgelerin hemen sunulamaması, teknik kaydın kendiliğinden buluşmayı kanıtladığı anlamına gelmez.

İletişimin taraflarının kimliği konusunda duruşmada ayrıca iki benzer isim arasında karışıklık bulunduğu itirazı yapılmıştır. Bu kayıt, kimlik eşleştirmesine ilişkin belirli bir uyuşmazlığın mahkemenin önüne getirildiğini göstermektedir. Uyuşmazlığın giderilmesi için hat, kullanıcı, kişi ve iletişim kaydı arasındaki bağ

106 Forensic Science Regulator, Forensic science activities statutory code of practice version 2, 5 Haziran 2025, §§99.3.2 ve 99.11.1–99.11.6, yürürlük 2 Ekim 2025. İngiltere ve Galler için geçerlidir.
107 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi, 2015/281 E., 2 Kasım 2017 (Ek 02), nüsha s.51–56
108 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, sorguya ilişkin SEGBİS çözümünden bölüm, baz istasyonu kaydı ve buluşma soruları (Ek 05 içinde, nüsha s.44–46)

açıkça kurulmalıdır. İsim benzerliği veya eksik eşleştirme üzerinde suç ortaklığı sonucu kurulması, ispat zincirinin başlangıcını belirsiz bırakır.[109]

2025 ilamında Yargıtay, HTS verilerini diğer deliller ve operasyonun örgütlenmesine ilişkin kabulüyle birlikte değerlendirmiştir. Raporun eleştirisi HTS'nin hiçbir ispat değeri olmadığı değildir. Belirli bir görüşme ya da konum verisinden suç planına bilerek katılım sonucuna geçilirken alternatif açıklamaların ve kişisel katkının gösterilmesidir. 2025 ilamındaki onama sonucu bu delil zincirinin insan hakları açısından incelenmesi ihtiyacını ortadan kaldırmaz.[110]

6.2 Mühimmatın kaynağı ve delilin korunması

Bu alt bölümde bir sanığa ilişkin iştirak itirazları ile bir imha kararının ve bağlantılı yazışmaların mevcut suretleri incelenmektedir. İddia makamı, mühimmatın polislerce yerleştirildiğini; ilk davanın müştekileri de haksız biçimde suçlanıp özgürlüklerinden yoksun bırakıldıklarını ileri sürmektedir. Bu iddiaların etkili biçimde araştırılması da hak incelemesinin parçasıdır. Mühimmatın polislerce yerleştirildiği suçlaması, adreste bulunma ve telefon irtibatı kayıtlarıyla ilişkilendirilmiştir. Bu bağlantının cezai sorumluluğa dönüşebilmesi için materyali temin etme, taşıma, adrese erişim ve yerleştirme fiillerinin zaman ve kişi bakımından açıklanması gerekir. Operasyon bölgesinde görev yapmak, bu maddi fiillerden hangisinin gerçekleştirildiğini tek başına belirlememektedir.[111]

Mühimmatın bir adreste bulunmuş olması ile belirli bir polis tarafından yerleştirilmiş olması farklı önermelerdir. Birinci önerme arama ve el koyma kayıtlarıyla; ikinci önerme ise kişisel fiil, erişim, zaman, teknik izler ve birbirini destekleyen diğer delillerle temellendirilmelidir. Dolaylı deliller birlikte değerlendirilebilir; ancak her delilin hangi kişiye ve hangi eyleme bağlandığı açıklanmalıdır.

2017 gerekçeli kararında, mühimmatın eve kim tarafından yerleştirildiğine ilişkin üç farklı anlatım bulunmaktadır. Bu mesele savunmanın varsayımından ibaret değildir; kararın kendi ifadeleri arasındaki farklılık doğrudan karşılaştırılabilmektedir. 10 Ocak 2018 tarihli istinaf dilekçesi ile 22 Eylül 2021 tarihli savunma da bu farklılığı failin ve kişisel iştirakin belirlenmesine yönelik esaslı bir itiraz olarak ileri sürmüştür.[112]

---

109 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.18–19, çözüm s.17–18

110 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025 (Ek 34), s.6–8; ayrıca Ek 42, bölüm 4.

111 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi, 2015/281 E., 2 Kasım 2017 (Ek 02), nüsha s.47–56; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan savunma dilekçesi ve ekleri, 2020/90 E., 22 Eylül 2021 (Ek 06), nüsha s.70–73

112 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 03.11.2017, 2015/281 E., 2017/172 K. (Ek 22), PDF s.2857–2860, basılı s.2835–2838; 10.01.2018 tarihli istinaf dilekçesi (Ek 04), PDF s.226–227, basılı s.225–226, §§863–874; 22.09.2021 tarihli savunma (Ek 06), PDF/basılı s.70–71, dipnotlar 92–98.

Birinci anlatım, mühimmatın doğrudan polisler tarafından yerleştirildiğidir. Kararın basılı 2837. sayfasında "örgüt üyesi olan polisler"in bombaları eve koyduğu kabul edilmiş; 2838. sayfada yerleştirme fiili soruşturmada görev yapan Terör Şube yetkilileri ile adres civarındaki istihbarat birimlerine yüklenmiştir.

İkinci anlatım, "Polis gözetiminde eve bombalar konmuş" ifadesiyle yerleştiren kişiyi adlandırmadan polisin gözetim ve çevre güvenliği rolünü öne çıkarmaktadır. Basılı 2837. sayfadaki bu anlatım, istihbarat ve terör ekiplerinin aksilik olmaması için çevrede beklediği kabulüyle tamamlanmıştır. Savunma bunu, mühimmatın polis gözetiminde başka kişilerce konulduğu ikinci ihtimal olarak değerlendirmiştir.

Üçüncü anlatımda ise basılı 2835. sayfada, yerleştirmenin "polislerce yahut onların gözetimi altında kendilerine çalışan grup içerisinden birisine" yaptırıldığı belirtilmiştir. Böylece doğrudan yerleştirme ile grup içindeki bir kişiye yerleştirtme arasında seçim yapılmadan alternatifli bir fail kabulü kurulmuştur. Bu anlatım, maddi fiili gerçekleştiren kişinin yanı sıra polislerin somut katkısının da açıklanmasını gerektirmektedir.

Bu farklılık yalnız ilk hükümle sınırlı kalmamıştır. Bozma sonrası 2022 gerekçeli kararının 631–633. sayfaları da polislerce yahut grup içinden bir kişi aracılığıyla yerleştirme, polis gözetiminde konulma ve doğrudan polislerin koyması anlatımlarını yeniden içermektedir. Dolayısıyla savunmanın işaret ettiği fail ve fiil belirsizliği, sonraki gerekçenin de somut bir inceleme konusudur.[113]

Mahkemenin ortak bir plan ve dolaylı delillerden hareketle iştirak sonucuna ulaşması mümkündür. Ancak mühimmatı bizzat koymak, başkasına koydurmak ve yerleştirmeye bilerek gözcülük etmek farklı maddi katkılardır. Mahkûmiyet gerekçesi, her sanık yönünden hangi fiilin sabit görüldüğünü, bu fiili hangi delilin gösterdiğini ve ortak planın bilindiğinin nasıl belirlendiğini açıklamalıdır. Üç anlatım arasındaki geçişin bu ayrım kurulmadan yapılması, HTS ve görevlendirme kayıtlarından kişisel suç sorumluluğuna varan çıkarımı belirsiz bırakmaktadır. CMK m.230/1(b)–(c) uyarınca delillerin değerlendirilmesi ve sabit görülen fiilin gösterilmesi yükümlülüğü ile AİHS m.6 kapsamındaki gerekçeli karar ve etkili savunma güvenceleri bakımından sorun budur.[114]

113 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10.06.2022, 2021/123 E., 2022/172 K. (Ek 27), PDF/basılı s.631–633. Yerleştirme fiiline ilişkin alternatifli anlatım s.631'de; gözetim ve doğrudan yerleştirme anlatımları s.632'de; Terör Şube ve istihbarat birimlerine yüklenen yerleştirme kabulü s.633'tedir.

114 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, m.230/1(b)–(c), Adalet Bakanlığı UYAP Mevzuat kaydı: https://mevzuat.adalet.gov.tr/mevzuat/102946 ; erişim 29.10.2026. Esaslı itirazlara cevap yönünden ayrıca raporda kullanılan Ruiz Torija/İspanya, §§29–30; kişisel fiil ve kast ayrımı için Bölüm 7.

İmha sürecinin sorumluluğu, 2010 arama ve soruşturmasını yapan polislerin sorumluluğundan ayrı kurulmalıdır. Dosyadaki imha talebi 31 Aralık 2013 tarihlidir; mahkemenin 2010/123 E., 2013/894 D.İş sayılı kararı üç el bombası ile bir sis kutusunun imhasına izin vermektedir. Savunma, bu tarihte soruşturmacı sanıkların ilgili görevlerde bulunmadığını ve işlemin değişen kadrolar tarafından yürütüldüğünü belirtmektedir. İmha talebi dönemin TEM yönetimine aittir; savunma özellikle Serdar Ali Sekkin'in rolünün araştırılmasını istemiştir. Savcılığın 7 Ekim 2016 tarihli cevabı ise Sekkin hakkında 2015/90707 sayılı dosyada soruşturma yürütülmediğini bildirmektedir. Bu nedenle imhanın incelemeyi engellediği kabulünden hareketle, işlemi kimin istediği ve uyguladığı gösterilmeden soruşturmacı sanıklara ayrıca sorumluluk yüklenemez.[115]

Savunma, imhadan sorumlu kişilerin soruşturulmasını veya en azından mahkemede dinlenmesini ısrarla talep ettiğini, buna rağmen bu kişilerin dinlenmediğini ve imha sürecinin açıklığa kavuşturulmadığını kaydetmiştir. Bu, yalnız materyale yeniden erişememe sorunu değildir: talimatı veren, talepte bulunan ve işlemi uygulayan kişilerden açıklama alınması imkânının da kullanılmamasıdır. Mahkemenin, imhayı sanıklar aleyhine değerlendirirken bu taleplerin neden karşılanmadığını ve her sanığın imhaya hangi fiille katıldığını açıklaması gerekir.[116]

İmha belgelerinde güvenli muhafaza ve tehlike gerekçesi ile mevcut kriminal rapora atıf vardır. Bu gerekçelerin yeterliliği, korunmuş numune ve görüntüler ile karşı inceleme imkânı üzerinden denetlenmelidir. Ayrıca Ek 06'nın 272. sayfasındaki yazı, başka bir soruşturmada ele geçirilen iki el bombasının aynı değişik iş kararına dayanılarak imhasından söz etmektedir; bu belge Tahşiye adresinden çıkan mühimmatın fiilî imha tutanağıyla özdeş sayılamaz. Talep, mahkeme izni ve fiilî imha tarihi birbirine karıştırılmadan, özgün tutanak ve işlem zinciri ortaya konulmalıdır.

Matanović/Hırvatistan kararı, savunmaya yararlı olabilecek materyalin açıklanmasını sağlayan etkili yargısal denetimle ilgilidir. Karar mühimmatın imhasını incelememektedir; burada delile erişim güvencesi yönünden uygulanmaktadır. Somut denetim konusu; imha kararı ve tutanağına, kriminal

115 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 2010/123 E., 2013/894 D. İş sayılı imha kararı sureti (Ek 06 içinde, nüsha s.269); İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 31 Aralık 2013 tarihli imha talebi (Ek 06 içinde, nüsha s.270); İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 7 Ekim 2016 tarihli, 2015/90707 sayılı yazı ve İstanbul Emniyet Müdürlüğünün imha tutanağı konulu yazısı (Ek 06 içinde, nüsha s.271–272)

116 01.06.2022 tarihli savunma, Ek 08, PDF s.11, §7; 28.05.2021 bozma karşıtı beyan, Ek 07, aynı itiraz; 10.01.2018 istinafı, Ek 04, PDF s.187, §§700–701; 22.09.2021 savunması, Ek 06, PDF s.107–108. İmha kararı/talep ve kurum cevabı: Ek 06, PDF s.269–272. Bu atıflar ayrı bir ret kararının tarih ve gerekçesini değil, savunmanın ileri sürdüğü karşılanmayan araştırma ve dinleme talebini göstermektedir.

raporlara, görüntülere ve varsa numunelere erişim sağlanması ve savunmanın bunlar üzerinde karşı inceleme yapabilmesidir.[117]

6.3 Bir sanığa atfedilen iki ByLock hesabının incelenmesi

ByLock, şifreli yazışma ve haberleşme sağlayan bir uygulamadır. Buradaki "hesap", uygulamaya kayıtlı kullanıcı kimliğidir; banka hesabı değildir. Bir sanığa atfedilen iki ByLock hesabı Hesap A ve Hesap B olarak kodlanmıştır. Telefon hattı, hatla kullanılan cihaz, internet bağlantısı ve uygulama kullanıcısı ayrı ayrı eşleştirilmelidir. HTS telefon trafiğini ve buna bağlı baz verisini, CGNAT internet bağlantısını, kullanıcı ve içerik kaydı ise ByLock hesabını gösterir.[118]

ByLock, 2014'te başlatılan soruşturmanın ve 2015'te açılan ana davanın başlangıçtaki suçlama anlatısında yer almamaktadır. 2015 iddianamesinde ana anlatı konuşma ve yayınlar ile 2009–2010 soruşturma işlemlerine dayanırken, ByLock daha sonraki yargılama aşamasında örgüt bağlantısının delili olarak kullanılmış ve mahkûmiyet gerekçesine alınmıştır. 2020 iddianamesi ve 2022 hükmünde de bu delil tartışılmaktadır. Bu zaman farkı, sanığın sonradan eklenen delilden haberdar edilmesi, dayanak veriye erişmesi ve delilin hangi fiil ile hangi suç unsurunu ispatladığına karşı çıkabilmesi bakımından önemlidir.[119]

İnceleme, iki hat ve iki hesaba ilişkin aidiyet uyuşmazlığına odaklanmaktadır. Bağlantı verisi, kullanıcı hesabı, cihaz ve tarih birlikte değerlendirilmiştir. Somut çelişkiler aşağıda aynı sırayla gösterilmektedir.[120]

Bozma sonrası gerekçeli karar, incelenen dijital eşleştirmede iki ayrı hesap ve iki hatta ilişkin tespitlerin yanında hesaplarla ilişkilendirilen kullanıcı adları ve kayıtları da dikkate alındığını belirtmektedir. Dolayısıyla mahkemenin dayanağı yalnızca CGNAT kaydından ibaret değildir. Bununla birlikte hesap, hat, cihaz ve tarih itirazlarının karar gerekçesinde nasıl karşılandığı, kurum yazıları ve teknik raporlarla birlikte değerlendirilmelidir.[121]

BTK ve Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün cihaz yazıları, hesap ve hat kayıtlarıyla birlikte karşılaştırılmıştır. Siber yazısında anılan IMEI klonlama ihtimali

---

117 AİHM, Matanović/Hırvatistan, 2742/12, 04.04.2017, delilin açıklanması ve yargısal denetim. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172466 . Burada imhanın hukuka uygunluğuna ilişkin doğrudan emsal olarak kullanılmamıştır.

118 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.36, 49–52

119 2015 iddianamesi, Ek 31, anlatı ve delil kapsamı; 2017 gerekçeli karar, Ek 22, ByLock değerlendirmeleri; 2020 iddianamesi, Ek 32; 2022 gerekçeli karar, Ek 27. Teknik kurum cevapları 2017 ve 2019 tarihlidir (Ek 12–14). Başlangıç isnadı ile sonradan kullanılan örgüt delili arasındaki zaman ayrımı bu belgeler üzerinden yapılmıştır.

120 İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 25 Temmuz 2019 tarihli kullanıcı ve bağlantı verilerine ilişkin yazısı (Ek 12)

121 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Haziran 2022, 2021/123 E., 2022/172 K., Ek 27, PDF s. 691–692; İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü yazısı, Ek 12.

somut tespit yerine geçirilmemiş; yalnız cihaz modelinden kesin kullanım veya kullanmama sonucu da çıkarılmamıştır.[122]

Yüksel Yalçınkaya/Türkiye kararının bu dosyaya uygulanmasında iki ayrı soru vardır: elektronik verinin sanığa güvenilir biçimde atfedilmesi ve bu verinin suçun unsurlarıyla ilişkilendirilmesi. ByLock kaydının yalnız örgüt üyeliği için değil, soruşturma işlemlerinin örgütsel amaçla yapıldığı kabulünü desteklemek için kullanılması da savunmanın verinin kaynağını, bütünlüğünü, kullanıcı eşleştirmesini ve anlamını sınama hakkını ortadan kaldırmaz. Verinin hangi suçlama için kullanıldığı açıklanmalı; sanığa atfedilen veri ile o suçlama arasındaki çıkarım zinciri duruşmada etkili biçimde tartışılabilmelidir.[123]

Yalçınkaya kararında ham verinin tamamına erişim koşulsuz bir hak olarak kabul edilmemiştir. Erişim sınırlandırıldığında gerekçenin yargısal olarak denetlenmesi, savunmanın ilgili materyali tartışabilmesi ve uğradığı dezavantajın yeterli usul güvenceleriyle karşılanması gerekir. Tahşiye bakımından denetlenmesi gerekenler; kişiye atfedilen kaynak kayıtların ve çözülmüş içeriğin açıklanması, hat–hesap–cihaz–tarih eşleştirmesinin yeniden üretilebilir biçimde gösterilmesi, teknik itirazlara gerekçeli cevap verilmesi ve gerektiğinde bağımsız uzman incelemesine elverişli erişim sağlanmasıdır. Verinin başka kayıtlarla uyumlu olduğu yönündeki genel kabul, bu güvencelerin yerine geçmez.[124]

6.3.1 Mevcut belgeler üzerinden dijital delilin karşılaştırılması

Hesap A ile ilişkilendirilen 2015 yılı bağlantı kayıtlarındaki cihaz bilgisi Nokia 6131 modeliyle eşleştirilmiştir. Siber Suçlar biriminin cevabı ise bu modelin uygulamayı çalıştırmaya elverişli olmadığını bildirmektedir. Böylece kullanıcı kabulünün dayanağı olan teknik kayıt ile cihazın kapasitesi arasında açıklanması gereken bir uyuşmazlık bulunmaktadır. IMEI klonlaması ihtimaline dayanılacaksa, somut klonlama bulgusu veya fiilen kullanılan farklı cihaz gösterilmelidir. Bu tespit, dilekçenin yorumundan ayrı olarak ekindeki kurum cevabına dayanmaktadır.[125]

Cihazın uygulamayı çalıştıramadığı yönündeki kurum cevabı, kullanıcı eşleştirmesinde açıklanması gereken somut bir teknik engeli göstermektedir. Bu

122 Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun 5 Mayıs 2017 tarihli cihaz bilgileri yazısı ve ekleri (Ek 13); İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 3 Temmuz 2017 tarihli cihazların uygulama çalıştırma imkânına ilişkin yazısı (Ek 14)
123 Yüksel Yalçınkaya/Türkiye [BD], 15669/20, 26.09.2023, §§324–341 ve 356
124 AİHM, Yüksel Yalçınkaya/Türkiye [BD], 15669/20, 26.09.2023, §§324–336, özellikle §§328–331 ve 334–335. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-227636 ; AİHM Yazı İşleri Müdürlüğü, AİHS m.6 Ceza Rehberi, elektronik delile erişim ve etkili itiraz bölümü. https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng-pdf
125 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.50; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun 5 Mayıs 2017 tarihli cihaz bilgileri yazısı ve ekleri (Ek 13); İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 3 Temmuz 2017 tarihli cihazların uygulama çalıştırma imkânına ilişkin yazısı (Ek 14)

engel yalnız varsayımsal IMEI klonlamasıyla aşılamaz; böyle bir açıklama benimseniyorsa fiilen kullanılan cihaz ve eşleştirmeyi doğrulayan kayıt ortaya konulmalıdır. Bu uyuşmazlığın ilk hukuki karşılığı, delilin güvenilirliği ve esaslı teknik itiraza cevap verilmesi bakımından AİHS m.6'dır. M.7 bakımından ayrı sorun, tartışmalı aidiyet kabulünden hareketle suçun maddi ve manevi unsurlarının otomatik biçimde gerçekleşmiş sayılmasıdır.

Diğer hat yönünden User ID ve içerik bilgisinin yokluğu ile CGNAT verisinin varlığı, 25 Temmuz 2019 tarihli yazıda açıkça ayrılmıştır. Kullanıcı hesabı belirlenmeden yalnızca bağlantı kaydından kesin kişisel kullanım ve örgütsel kast sonucuna geçilmesi, teknik verinin ispat gücünü aşmaktadır. Eksik eşleştirmenin sonraki hangi işlemle tamamlandığı, mahkûmiyet gerekçesinde görünür olmalıdır. Burada kaynak doğrudan kurum yazısıdır; aşağıdaki hesap hareketi aktarımının kaynağı ise savunma dilekçesidir.[126]

Savunmaya göre Hesap B'nin altı uygulama irtibatından dördü, yine aynı sanığa ait sayılan Hesap A iledir. İki hesabın da tek kişiye bağlanması, kişinin kendi diğer hesabıyla haberleşmiş gibi görünmesine yol açmaktadır; hangi hesabı fiilen kimin kullandığının açıklanması gerekir. Savunma ayrıca tutukluluk sırasında Hesap B'de hareket bulunduğunu ileri sürmektedir. Aynı dilekçenin 52. sayfasında tarih 25 Ekim 2015, 65. sayfasında 23 Ekim 2015'tir. Bunlar iki resmî kaydın çelişkisi değil, savunma metnindeki iki farklı tarih aktarımıdır. İkisi de belirtilen tutuklanma tarihinden sonradır. Tarih, işlemin giriş/bağlantı veya mesaj olup olmadığı ve kullanıcısı özgün uygulama kayıtlarıyla belirlenmelidir.[127]

13 Nisan 2022 tarihli mütalaada kullanımın kuşkuya yer vermeyen teknik delille sabit kabul edilmesi karşısında, cihaz, hesap ve tutukluluk tarihleriyle ilgili çelişkileri gideren somut teknik açıklama gerekir. Aidiyet sorunu cevaplanmadan kişisel suç sorumluluğuna geçilmesi, hem delilin güvenilirliğini hem de gerekçeli karar güvencesini etkilemektedir.[128]

Dijital verinin kişiye aidiyeti ile kişinin örgütsel suç kastı birbirinden ayrı ispat sorunlarıdır. Kullanıcı eşleştirmesindeki eksiklik giderilmeden kişisel kullanıma; kişisel kullanım kabulünden de ayrıca gerekçe gösterilmeden soruşturmadaki hukuka aykırılıkları bilerek gerçekleştirme veya suç planına katılma sonucuna geçilemez. Hesap hareketinin tarihi, içeriği ve fiilî kullanıcısı belirlenmeden, görev sırasında yürütülen işlem ile örgütsel amaç arasındaki eksik bağ dijital kayıtla tamamlanmış sayılamaz.

---

126 İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 25 Temmuz 2019 tarihli kullanıcı ve bağlantı verilerine ilişkin yazısı (Ek 12)
127 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.52 ve 65
128 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.36 ve 49–52

6.4 Belge aidiyetine ilişkin uzman incelemesi

19 Mart 2021 tarihli ara kararda, bir sanığın belgelerdeki parafların kendisine ait olmadığı yönündeki uzman incelemesi talebi reddedilmiştir. Mahkeme önceki beyanlara ve dosya kapsamına dayanmış, ayrıca çıplak gözle aidiyet konusunda tereddüt bulunmadığını belirtmiştir. Belgenin aidiyetine ilişkin uyuşmazlık devam etmektedir. Belge aidiyeti suçlamanın belirleyici halkasıysa, önceki kabulün hangi beyan olduğu ve teknik incelemenin neden sonuca katkı sağlamayacağı açıkça gösterilmelidir; gözle benzerlik değerlendirmesi, tartışmalı aidiyeti bilimsel olarak çözmüş sayılmaz.[129]

7 Kanunilik ve kişisel ceza sorumluluğu

Suçta ve cezada kanunilik, kişilerin hangi fiil veya ihmallerin cezai sorumluluk doğuracağını, gerektiğinde yargısal yorum ve hukuki yardım aracılığıyla öngörebilmesini; suç ve cezanın geçmişe yürütülmemesini güvenceye alır. Kuralların yargısal yorumla açıklığa kavuşturulması mümkündür, ancak sonuç suçun özüyle uyumlu ve makul biçimde öngörülebilir olmalıdır. Kişisel sorumluluk değerlendirmesi, suçun yasal unsurları ile kişinin fiili ve gerekli manevi bağı üzerinden yapılır.[130]

Bu bölüm görev işlemleri, kişisel katkı ve suç kastı arasındaki ilişkiyi duruşma evrakı, iddianameler, bozma sonrası hüküm ve 2025 ilamı birlikte okuyarak incelemektedir. Görev zincirinin varlığından bütün sanıkların suçsuzluğu veya suçluluğu yönünde toplu bir sonuç çıkarılmamaktadır.

Kamu görevinin icrası sırasında kurulan hiyerarşi ve telefon irtibatı, örgütsel hiyerarşi ile aynı kabul edilemez. Tahşiye yargılamasındaki temel kanunilik sorunu, görev işlemlerinden örgütsel amaç ve bilerek katılım sonucuna hangi somut olgularla geçildiğidir. Yargıtay'ın ek araştırma istediği konular arasında da resmî işlemlerin örgütsel amacı ve kişisel iştirak bulunmaktadır.[131]

Ceza sorumluluğu, görev unvanından veya kurum içindeki konumdan hareketle topluca kurulamaz. Suç oluşturan fiil, bu fiile katkı ve gerekli manevi unsur delillerle ortaya konulmalıdır. Onay ve emir zincirinin varlığı, işlemin kim tarafından hangi yetkiyle yapıldığını açıklarken; hukuka aykırılığın bilindiği ve suç planına katılındığı kabulü ayrıca ispatlanmalıdır.

---

129 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 19.03.2021, 2020/90 E., 6. celse, 11 numaralı ara karar (Ek 38); imza incelemesi talebi ve ret gerekçesi.
130 AİHM, AİHS m.7 Rehberi, 2026, §§ 25–30, https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_7_eng; Yüksel Yalçınkaya/Türkiye [BD], 15669/20, 26 Eylül 2023, §§ 237–242.
131 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan bozma kararına karşı beyan dilekçesi, 2021/53 E., 28 Mayıs 2021 (Ek 07), nüsha s.5–7; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.9–10

Yasak/Türkiye Büyük Daire kararında (17389/20, 5 Mayıs 2026), m.7 ihlali sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle §§211–214, suçun manevi unsurunun somut olgulara bağlı, kişiselleştirilmiş incelemeyle belirlenmesini; kişinin bilgi ve iradesi ile fiili arasında bağ kurulmasını aramaktadır. Tahşiye bakımından kişinin hangi eylemle suç planına katıldığı, o tarihte neyi bildiği ve hangi davranışının iradi katılımı gösterdiği açıklanmalıdır. Görevlendirme, makam onayı, paraf, telefon irtibatı veya uygulama kullanımı bu incelemenin yerine geçirilemez. İzinli görev ile bilerek delil üretme veya hukuka aykırı özgürlükten yoksun bırakmaya katılma ayrımı her kişi için kurulmalıdır.[132]

2025 ilamı, yoğun ve sistematik hukuka aykırılıklar içeren bu soruşturmada örgütsel motivasyon taşımayan kişinin görev alamayacağı kabulünü kullanmaktadır. İlamın HTS, koordinasyon ve ilk derece değerlendirmelerine de dayanması, bu genel kabulün kişisel suç kastıyla bağlantısını açıklama yükümlülüğünü kaldırmaz. Yasak ölçütüyle denetlenmesi gereken, her kişinin fiilinin hangi nedenle olağan görev ifası sınırını aştığı ve hangi somut delilin hukuka aykırılığı bilerek örgütsel katılımı gösterdiğidir. Sürecin bütünü hakkındaki hukuka aykırılık kabulü, o süreçte görev alan herkesin suç planını bildiği sonucunun yerine geçemez.[133]

7.1 Görev bilgisi ile suç bilgisi arasındaki fark

Duruşma kayıtları, operasyon bölgesinde görevlendirme, birime kısa süre önce atanma, ekip sevki ve yazışmaların imza sürecindeki paraf gibi farklı görev biçimlerini göstermektedir. Bu işlemler aynı bilgi düzeyini ve aynı fiilî katkıyı ifade etmemektedir. Yargılamanın bu görev ayrımlarını koruması, kurumsal faaliyet ile kişisel suç sorumluluğunun birbirine karıştırılmasını önlemek için gereklidir.[134]

Operasyon emri vermek, mühimmatın yerleştirildiğini bilerek suç planına katılmakla aynı fiil değildir. Evrak parafı da belgenin bütün içeriğinin veya daha geniş bir planın bilindiğini kendiliğinden göstermez. Fiil, bilgi ve kast arasındaki bağ açıklanmadığında resmî görev zinciri, kişisel sorumluluğun yerine geçirilmiş olur.

Medya çalışanları bakımından da teknik yapım görevi ile yayın içeriğini belirleme yetkisi ayrılmalıdır. Duruşmada yardımcı yönetmenlik, çekim, dublaj ve kurgu süreçlerinin farklı kişiler ve yerler üzerinden yürütüldüğü açıklanmıştır. Bir

132 AİHM Büyük Daire, Yasak/Türkiye, 17389/20, 5 Mayıs 2026, §§200–214. Kişiselleştirilmiş suç sorumluluğu ve manevi unsur, m.7 ihlali.
133 Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K. (Ek 34), s.7–8. İlamdaki genel çıkarım ile kişisel suç unsurları arasındaki ilişki: Ek 42, bölüm 4.
134 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.2–13

yapımda çalışmanın, belirli suçlayıcı içeriği hazırlama veya kolluk işlemini yönlendirme fiiline dönüşmesi için somut yetki ve katkı gösterilmelidir.[135]

8 Sonuç ve uluslararası izleme için öneriler

8.1 Belge kapsamıyla sınırlı sonuçlar

Bölüm 4.1–4.2'de gösterilen sorgu dili ve tutanak farkları, tarafsızlık görünümü ile savunmaya etkili katılımın birlikte incelenmesini gerektirmektedir. Kurumsal yaptırım ve kariyer karşılaştırmasının sonucu da farklı muamelenin kişisel fiil ve nesnel mesleki ölçütlerle açıklanması ihtiyacıdır.[136]

Bölüm 6.3'teki kurum yazıları cihaz ve kullanıcı eşleştirmesine ilişkin somut cevap gerektirir. Hesap hareketi ve görüşme sayısı aktarımları ise savunma kaynağı belirtilerek ele alınmıştır. Delilin aidiyeti ile suç kastı ayrı ispat sorunlarıdır; Yalçınkaya ve Yasak ölçütleri bu ayrımı güçlendirmektedir.[137]

Mühimmatın yerleştirilmesi yönünden 2017 ve 2022 gerekçeleri, doğrudan polislerce yerleştirme ile polis gözetiminde ve grup içinden bir kişi aracılığıyla yerleştirme anlatımlarını birlikte kullanmaktadır. Yerleştiren kişi, her sanığın maddi katkısı ve ortak planı bildiğini gösteren delil açıklanmadan bu farklı anlatımların aynı mahkûmiyet kabulüne bağlanması, gerekçenin tutarlılığı ve kişisel sorumluluğun ispatı bakımından esaslı bir sorundur. Bölüm 6.2, bu bulguyu hüküm metinleri ve savunma itirazları üzerinden göstermektedir.

Karaca'da ilk tutuklamanın makul şüphe temeli bakımından ihlal bulunmamış; tutukluluk denetiminin diğer güvencelerinde ihlaller saptanmıştır. Bu hüküm, diğer sanıkların yargılamaları hakkında verilmiş bir ihlal kararı olarak genişletilmemiştir.

2015 özgürlükten yoksun bırakma evrakı ile 2017 devam ve itiraz kararları, tutukluluk bölümünü bireysel başvuru anlatısının ötesinde birincil mahkeme belgelerine dayandırmaktadır. 2025 ilamı ise sekiz kişi hakkındaki örgüt suçu hükümlerinin düzeltilerek onandığını göstermektedir. Bu sonuç, 2020/90 E. sayılı davanın tamamının bittiği anlamına gelmez. Rapor, onama gerekçesini de

135 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11), s.20–21
136 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E. (Ek 10); 8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü (Ek 11)
137 İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 25 Temmuz 2019 tarihli kullanıcı ve bağlantı verilerine ilişkin yazısı (Ek 12); Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun 5 Mayıs 2017 tarihli cihaz bilgileri yazısı ve ekleri (Ek 13); İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 3 Temmuz 2017 tarihli cihazların uygulama çalıştırma imkânına ilişkin yazısı (Ek 14); İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022 (Ek 08), nüsha s.49–52

tartışarak gerekçelendirme, kişiselleştirme ve delile etkili itiraz güvencelerini incelemektedir.

8.2 Türkiye makamlarına yönelik öneriler

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi veya dosyayı devralan yetkili mahkeme, 2020/90 E. sayılı dosyanın devam eden kısımları varsa, belirlenen tutanak–çözüm farklarını özgün SEGBİS kaydıyla karşılaştırmalı; düzeltme taleplerine gerekçeli cevap vermelidir. Hâkimin veya heyetin tarafsız olmadığı gerekçesiyle davadan çekilmesi ve başka hâkimlerin görevlendirilmesi istemini inceleyen kanunen yetkili merci, ileri sürülen somut celse davranışlarını ayrı ayrı değerlendirmelidir.[138]

Bu dosyada dijital delili değerlendiren yetkili mahkeme, ilgili kolluk birimleri ve BTK'dan hat, cihaz, kullanıcı hesabı ve tarih eşleştirmesinin dayanak kayıtlarını istemelidir. Kurumlar bu kayıtları mahkeme talebi üzerine sunmalı; savunmaya erişim ve gerektiğinde bağımsız uzman incelemesi sağlanmalıdır.

2017 ve 2022 hükümlerini denetleyen yetkili kanun yolu mercileri, mühimmatın yerleştirilmesine ilişkin üç fail anlatımının hangi delille bağdaştırıldığını incelemelidir. Yetkili esas mahkemesi, inceleme alanında kalan hususlarda temin, bulunma ve imha koşullarını açıklığa kavuşturmalı; Tahşiye grubu hakkındaki dava müştekilerinin araştırma talepleri ile soruşturmacılar ve medya mensupları hakkındaki dava sanıklarının delili sınama hakkını birlikte korumalıdır. Doğrudan yerleştirme, yerleştirtme veya bilerek gözcülükten hangisinin sabit görüldüğü her sanık için gösterilmelidir. İmha talebini hazırlayan, talimatı veren ve işlemi uygulayan kişilerin dinlenmesine ilişkin karşılanmayan savunma talepleri de gerekçeli olarak incelenmeli; imha sanıklara yükleniyorsa işlem tarihindeki görevleri ve kişisel katkıları belgelenmelidir.

Bağımsızlık ve tarafsızlık yönünden HSK, somut şikâyetlerde ileri sürülen celse davranışlarını ve kayıt farklarını, gerekçeli kararın içeriğine müdahale etmeksizin yargısal etik ve disiplin güvenceleri çerçevesinde incelemelidir. Başvuruculara şikâyetin akıbeti açıklanmalı; inceleme, yargısal karar nedeniyle misillemeye dönüşmemelidir. Atama, terfi ve görev değişikliklerinde nesnel ölçütler ile bağımsız denetim güvenceleri güçlendirilmelidir.[139]

2020/90 E. sayılı dosyada yargılaması devam eden kişi ve isnatlar bulunması hâlinde yetkili esas mahkemesi; müdafiyle görüşme, katılım, evraka erişim ve

138 İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 3 Mart 2021, 2020/90 E., bilirkişi inceleme ve teslim tutanağı, Ek 28; 25 Şubat 2021 celse tutanağı ve bilirkişi çözümü, Ek 10–11.
139 BM Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri, ilkeler 1–2, 13, 17–20; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, CM/Rec(2010)12, §§44–49 ve 66–71. Yargısal kararların esası ile disiplin incelemesinin ayrılması ve hâkim güvenceleri.

eksik işlemlerin telafisini sağlamalıdır. Devam eden tutukluluk varsa, kişinin güncel durumu ve daha hafif tedbirler bireysel gerekçeyle değerlendirilmelidir. Bu öneri, dosyanın güncel aşamasının teyit edildiği anlamına gelmemektedir.

İlgili bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay 3. Ceza Dairesi, önlerine gelen kişi ve hüküm bakımından görevleri kapsamında; AYM ise kabul edilebilir başvurularda tutanak, delil aidiyeti ve kişisel kast itirazlarının karşılanmasını denetlemelidir. 21 Nisan 2025'te onanan hükümler için başvuru yolu ve süre kişi bazında belirlenmelidir.

Ek 35 ve 36'nın gösterdiği durum

Ek 35 AYM, Ek 36 AİHM başvuru formu ve eklerini içermektedir. Güncel kayıt/tebliğ yazısı veya sonuç kararı bulunmadığından başvuruların kayda alınma, derdestlik veya sonuç durumu bu belgelerden belirlenememektedir. Karaca başvurusunun durumu diğer kişilere aktarılmamıştır.[140]

8.3 Uluslararası muhataplar ve mekanizmalar

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ve Kararların İcrası Dairesi: Kural 9.2 bildirimi, Karaca ile Başer ve Özçelik kararlarının ihlallerini gideren bireysel ve genel tedbirlerle ilişkilendirilmelidir. 2020/90 E. örnekleri bu kararların konusu değildir; icrada yalnız aynı yapısal sorunun sürmesi ve genel tedbir ihtiyacıyla somut bağları ölçüsünde kullanılabilir. Bu yol yeni bir esas incelemesi sağlamaz.[141,142]

BM Yargıçların ve Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü: Bölüm 4.1'deki yaptırım, atama ve celse bulgularının hâkim güvencesi ve caydırıcı etki bakımından incelenmesi talep edilmektedir. İlgili makamlardan karar serbestliği, atama/terfi ölçütleri ve somut şikâyetlerin akıbetine ilişkin açıklama istenmeli; bağımsız denetim güvenceleri hakkında öneriler geliştirilmelidir.[143]

AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (ODIHR): Devam eden kısım varsa, yetki/program çerçevesi, makamlarla iş birliği ve erişim koşullarında izleme imkânları değerlendirilmelidir. Doğrudan izleme mümkün değilse yerel bağımsız izlemeye yöntem desteği düşünülebilir. Odak; müdafi yardımı, katılım, evraka erişim, tanık sorgulama ve teknik itirazların karşılanmasıdır.[144]

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri: Bulguların Türkiye ülke izlemesi ve yargı bağımsızlığı çalışmalarında değerlendirilmesi; farklı muamele, hâkim güvenceleri ve etkili

140 Ek 35–36, başvuru formları ve belge ekleri. Bunlar ilgili başvuruların güncel durumunu bildiren mahkeme yazısı veya nihai karar değildir.
141 Avrupa Konseyi Kararların İcrası Dairesi, NHRIs/CSOs, Kural 9 kapsamında sivil toplum bildirimleri, erişim 26 Ekim 2026.
142 AİHM, Başer ve Özçelik/Türkiye, 30694/15 ve 30803/15, 13.09.2022; §§148–159, 167–168 ve 194–203; HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219095 . Kararın bulgularının özeti: AİHM Yazı İşleri Müdürlüğü, Judgments of 13.09.2022, s.1–2, https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-7429557-10171898 . Kural 9.2: https://www.coe.int/en/web/execution/nhri-ngo .
143 BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Yargıçların ve Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü, görev ve iletişim bilgileri, erişim 26 Ekim 2026.
144 AGİT/ODIHR, Trial Monitoring A Reference Manual for Practitioners, gözden geçirilmiş baskı 2012.

savunma sorunlarının ülke diyaloğu ile reform önerilerinde ele alınması talep edilmektedir.[145]

9 Ekler dizini

Ek 01 kısmi savunma nüshasıdır. Ek 10–20 ve 39–41, kaynak evraktan ayrılan suretlerdir; Ek 33 ve 42 analizlerdir. Ek 38'in PDF okuma nüshası, özgün UDF arşiviyle birlikte değerlendirilmelidir.

Tablo 4 Kaynak eklerin numarası ve kapsamı

"Ek", kaynak numarasını; "Belge", künyeyi; "Sayfa", ekin toplam uzunluğunu gösterir. Örneğin 2920, Ek 22'nin sayfa sayısıdır. Dipnotlarda "PDF s." dosyanın fiziksel sayfası, "basılı s." belgenin üzerindeki numaradır; kapak ve ekler nedeniyle farklı olabilirler.

Ek	Belge	Sayfa
01	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan sorgu ve savunma metni, 2015/281 E.	34
02	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi, 2015/281 E., 2 Kasım 2017	75
03	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan hüküm öncesi son söz dilekçesi, 2015/281 E., 3 Kasım 2017	1
04	İstinaf başvuru dilekçesi, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2015/281 E., 2017/172 K., 10 Ocak 2018	238
05	Hâkimler ve Savcılar Kuruluna sunulan şikâyet dilekçesi ve ekleri, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E., 22 Mart 2021	85
06	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan savunma dilekçesi ve ekleri, 2020/90 E., 22 Eylül 2021	316
07	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan bozma kararına karşı beyan dilekçesi, 2021/53 E., 28 Mayıs 2021	7
08	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan esas hakkındaki savunma dilekçesi ve ekleri, 2021/123 E., 1 Haziran 2022	100
09	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi dosyasına sunulan reddi hâkim talep dilekçesi, 2021/53 E., 26 Mayıs 2021	4
10	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse duruşma tutanağı, 2020/90 E.	7
11	8 Mart 2021 tarihli bilirkişi üst yazısı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2020/90 E. sayılı davanın 25 Şubat 2021 tarihli 4. celse SEGBİS çözümü	30
12	İstanbul Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 25 Temmuz 2019 tarihli kullanıcı ve bağlantı verilerine ilişkin yazısı	2
13	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun 5 Mayıs 2017 tarihli cihaz bilgileri yazısı ve ekleri	4
14	İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün 3 Temmuz 2017 tarihli cihazların uygulama çalıştırma imkânına ilişkin yazısı	1
15	İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 2009/1016 soruşturma sayılı dosyasında düzenlenen 12 Mayıs 2010 tarihli iddianamenin başlık sayfası	1
16	İstanbul Emniyet Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğünün Ocak 2010 tarihli planlı istihbarat operasyonu onay yazışmaları	3
17	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 6 Haziran 2012 tarihli 8. celse duruşma tutanağı, 2010/123 E.	3
18	İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesine gönderdiği 25 Kasım 2014 tarihli dosya örneği isteme müzekkeresi, 2014/133596 soruşturma	1

145 Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, The Mandate, erişim 26 Ekim 2026.

Ek	Belge	Sayfa
19	İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 13 Aralık 2014 tarihli kısıtlama kararı, 2014/3044 D. İş	1
20	İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 13 Aralık 2014 tarihli kısıtlama kararı talebi, 2014/133596 soruşturma	1
21	Dönem basınında Tahşiye anlatısı, 23 Mart–16 Aralık 2014, açık kaynak haber künyeleri ve kısa alıntılar	2
22	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 03.11.2017, 2015/281 E., 2017/172 K., gerekçeli karar	2920
23	İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi, 21.09.2018, 2018/707 E., 2018/1102 K., istinaf kararı	7
24	Yargıtay 16. Ceza Dairesi, 31.12.2020, 2019/4737 E., 2020/6918 K., ilam	14
25	İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 12.05.2010, 2009/1016 soruşturma, 2010/323 iddianame	114
26	Bakırköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 15.12.2015, 2015/264 E., 2015/417 K., gerekçeli karar	56
27	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 10.06.2022, 2021/123 E., 2022/172 K., gerekçeli karar	703
28	İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 03.03.2021, 2020/90 E., bilirkişi inceleme ve teslim tutanağı	1
29	İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 25.01.2010, 2009/1016 soruşturma, fezleke	50
30	İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 06.06.2012, 2010/123 E., esas hakkında mütalaa	7
31	İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2015/2872 iddianame, 2014/133596 soruşturma	352
32	İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 2020/6495 iddianame, 2015/90707 soruşturma	146
33	Yargı bağımsızlığı: hâkimler, savcılar ve kamu görevlilerinin akıbetleri ile celse incelemeleri	9
34	Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21.04.2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K.	9
35	2017 tarihli AYM bireysel başvuru formu ve ekleri; AYM kararının kendisi değildir	34
36	AİHM başvuru formu ve ekleri; başvuru hakkında AİHM kararı değildir	88
37	Karar veren hâkimlere ilişkin tarihsiz çalışma listesi; 9 teknik takip ve 11 ek tutukluluk/itiraz ismi	2
38	25.09.2020–21.01.2022 tarihli duruşma evrakı: okuma nüshası ve özgün UDF arşivi	215
39	2017 tarihli tutukluluk, devam ve itiraz evrakının ayrılan suretleri	22
40	10–15.07.2015 tarihli kolluk, savcılık, salıverme ve tutuklama evrakının ayrılan suretleri	9
41	06.01.2021 mahkeme katılım yazısı ile 04.03.2021 tutanak düzeltme talebi	3
42	Duruşma ve delil evrakının karşılaştırmalı incelenmesi	4

10 Uluslararası kaynaklar ve içtihat

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları

AİHM, Allenet de Ribemont/Fransa, 15175/89, 10 Şubat 1995, özellikle §§35–41. Kamu makamlarının açıklamaları ve masumiyet karinesi. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57914

AİHM, Karaca/Türkiye, 25285/15, 20 Haziran 2023, kesinleşme 20 Eylül 2023, §§126–132, 141–150 ve hüküm bölümü. Tutukluluk denetiminde m.5 §1, §3 ve §4; ilk makul şüphe yönünden ihlal bulunmamıştır. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225310

AİHM Büyük Daire, Buzadji/Moldova Cumhuriyeti, 23755/07, 5 Temmuz 2016. Tutuklamanın ilk kararından itibaren ilgili ve yeterli gerekçe. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164928

AİHM Büyük Daire, Yüksel Yalçınkaya/Türkiye, 15669/20, 26 Eylül 2023, §§237–272, 300–356, özellikle §§324–341 ve 356. ByLock deliline etkili itiraz ve kanunilik. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-227636

Yalçınkaya uygulama kapsamı: §§324–336, özellikle §§328–331 ve 334–335; ilgili elektronik veriye etkili itiraz, erişim kısıtlamasının denetimi ve dengeleyici usul güvenceleri. AİHM Ceza Rehberi: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng-pdf

AİHM, Matanović/Hırvatistan, 2742/12, 4 Nisan 2017. Delile erişim ve etkili açıklama usulü. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172466

AİHM Büyük Daire, Schatschaschwili/Almanya, 9154/10, 15 Aralık 2015, özellikle §§107, 118, 125–131. Duruşmada sorgulanamayan tanıklar. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159566

AİHM Büyük Daire, Murtazaliyeva/Rusya, 36658/05, 18 Aralık 2018. Savunma tanığı taleplerinin değerlendirilmesi; somut davada ihlal bulunmamıştır. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-187932

AİHM Büyük Daire, Yasak/Türkiye, 17389/20, 5 Mayıs 2026, §§200–214. Kişiselleştirilmiş suç sorumluluğu ve manevi unsur, m.7 ihlali. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-250157

AİHM, Ruiz Torija/İspanya, 18390/91, 9 Aralık 1994, §§29–30. Esaslı itirazlara gerekçeli cevap. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57909

AİHM Büyük Daire, Kyprianou/Kıbrıs, 73797/01, 15 Aralık 2005, özellikle §§118–121. Öznel ve nesnel tarafsızlık testleri. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-71671

AİHM, Goddi/İtalya, 8966/80, 9 Nisan 1984. Etkili müdafi yardımını sağlama yükümlülüğü. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57495

AİHM Büyük Daire, Axel Springer AG/Almanya, 39954/08, 7 Şubat 2012, §§89–95. İfade özgürlüğü, özel hayat ve itibar arasında dengeleme. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109034

AİHM, Harun Gürbüz/Türkiye, 68556/10, 30 Temmuz 2019, §§59–60. Avukat yardımından vazgeçmenin açık olması ve asgari güvenceler. HUDOC: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-194858

AİHM, Bilgen/Türkiye, 1571/07, 9 Mart 2021. Hâkim nakillerinin yargısal denetimi. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-208367

AİHM, Baka/Macaristan [BD], 20261/12, 23 Haziran 2016. Görev güvencesi, ifade özgürlüğü ve caydırıcı etki. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-163113

AİHM, Başer ve Özçelik/Türkiye, 30694/15 ve 30803/15, 13 Eylül 2022, §§148–159, 167–168 ve 194–203. İlk tutuklama usulü ve makul şüphe; tutuklama merciinin

yetkisine ilişkin şikâyette ihlal bulunmamıştır. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219095

Anayasa Mahkemesi, Kadir Altınışık, B. No. 2021/18544, 15 Kasım 2023, özellikle §§2, 9–10 ve hüküm bölümü. Burada başvurucunun yargılanma süreci ve mahkûmiyet gerekçesinde sayılan olgular için kullanılmıştır. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2021/18544

BM Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri, 1985, ilkeler 1–2, 13, 17–20. https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-independence-judiciary

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, CM/Rec(2010)12, 17 Kasım 2010, §§44–49 ve 66–71. https://search.coe.int/cm?i=09000016805cde9f

Uluslararası kuruluşların rapor ve ilkeleri

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi, 32 No.lu Genel Yorum, CCPR/C/GC/32, 23 Ağustos 2007, özellikle §§19–21 ve 30. OHCHR resmî belge kaydı: https://docs.un.org/CCPR/C/GC/32

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi, 35 No.lu Genel Yorum, CCPR/C/GC/35, 16 Aralık 2014, §§12, 37–38. https://docs.un.org/CCPR/C/GC/35

AİHM Yazı İşleri Müdürlüğü, AİHS m.6 Adil Yargılanma Hakkı Rehberi, Ceza Hukuku Yönü. https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng-pdf ; AİHS m.7 Rehberi. https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_7_eng ; Masumiyet Karinesi bilgi notu. https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/presumption-of-innocence . Karar metinlerinin yerine geçmeyen açıklayıcı kaynaklar; erişim 28 Ekim 2026.

Bangalore Yargı Etiği İlkeleri, 2002, UNODC resmî yayını, özellikle değer 2 ve §6.6. https://www.unodc.org/pdf/crime/corruption/judicial_group/Bangaloree_principles.pdf

Avrupa Konseyi Kararların İcrası Dairesi, NHRIs/CSOs, Kural 9 kapsamında sivil toplum bildirimleri, erişim 26 Ekim 2026. https://www.coe.int/en/web/execution/nhri-ngo

BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Yargıçların ve Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü, görev ve iletişim bilgileri, erişim 26 Ekim 2026. https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-independence-of-judges-and-lawyers

AGİT/ODIHR, Trial Monitoring A Reference Manual for Practitioners, gözden geçirilmiş baskı 2012. https://odihr.osce.org/odihr/94216

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, The Mandate, erişim 26 Ekim 2026. https://www.coe.int/en/web/commissioner/the-commissioner/mandate

Teknik kaynaklar ve resmî kayıtlar

Forensic Science Regulator, Forensic science activities statutory code of practice version 2, 5 Haziran 2025, §§99.3.2 ve 99.11.1–99.11.6, yürürlük 2 Ekim 2025. İngiltere ve Galler için geçerlidir. https://www.gov.uk/government/publications/forensic-science-activities-statutory-code-of-practice-version-2/forensic-science-activities-statutory-code-of-practice-version-2-accessible

Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 21 Nisan 2025, 2025/2143 E., 2025/11659 K. Tam ilam sureti Ek 34'tedir; ikincil aktarıma dayanan önceki kayıt yerine kullanılmıştır.

T.C. Adalet Bakanlığı, Akın Gürlek resmî özgeçmişi, 11 Şubat 2026 tarihli kayıt. https://www.adalet.gov.tr/adalet-bakani/ . Görev zinciri ve diğer resmî kariyer kaynakları için Ek 33 kaynak listesi.

T.C. Cumhurbaşkanlığı, 16 Ocak 2015, TÜGİK kabulü açıklaması. https://tccb.tr/haberler/410/2711/bolgesel-ve-kuresel-duzeydeki-tum-olumsuzluklara-ragmen-turkiyenin-gucu-itibari-ve-etkisi-artmaya-devam-ediyor . Bölüm 4.5'te incelenen resmî açıklama; erişim 28 Ekim 2026.

HSK/HSYK, 24 Ağustos 2016 ihraç listesi; 2025 görev/yetki ve yıllık ara verme listeleri; 2024/795 E. ilanı. Tablo 2 dipnotları belge bağlantılarını ve resmî sunucu dışındaki suretleri ayrı ayrı göstermektedir.

TBMM, Oğuz Kağan Köksal 24. dönem kaydı; Denizli Valiliği, 10 Eylül 2016 Hüseyin Namal görev kaydı; Adalet Bakanlığı, Hasan Yılmaz ve Akın Gürlek görev kayıtları. Doğrudan bağlantılar Tablo 2 dipnotlarındadır.

Anadolu Ajansı, 23 Kasım 2022, mülkiye yapılanması davası haberi (Hüseyin Çapkın); 16 Ekim 2020, Hasan Yılmaz'ın Bakan Yardımcılığına atanması haberi. Bu iki kayıt ikincil haber kaynağıdır; karar/atama belgesi sureti olarak gösterilmemiştir.

ABD Pennsylvania Orta Bölge Federal Mahkemesi, Ates et al. v. Gulen et al., No.3:15-cv-02354, 29 Haziran 2016, Doc.55, özellikle s.27–32 ve 35–39. https://cases.justia.com/federal/district-courts/pennsylvania/pamdce/3%3A2015cv02354/105471/55/0.pdf

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 24 Mart 2015, 2013/247 E., 2015/60 K. Aynı baz kapsama alanından sinyal vermenin buluşma bakımından ispat değeri. Karar metni yayımı: https://www.hukukihaber.net/ceza-genel-kurulunun-2013247-e-ve-201560-k-sayili-karari . Dosyadaki itiraz: Ek 05, PDF s.3.

TBMM Genel Kurulu, 13 Ekim 2020, 27. dönem, 4. yasama yılı, 4. birleşim, Özgür Özel'in konuşması: https://www.tbmm.gov.tr/milletvekili/UyeGenelKurulKonusmalariDetay?eid=91120 ; 10 Aralık 2021, 27. dönem, 5. yasama yılı, 32. birleşim, Tufan Köse, basılı s.732–733: https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c085/tbmm27085032.pdf .